

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Alternativa unga i omtvistad subkultur

Den konstruerade bilden av emokulturen

Socionomprogrammet

C-uppsats

Författare: Malin Dvoretzky, Emma Sjöström

Handledare: Helena Johansson

Abstract

Titel: *Alternativa unga i omtvistad subkultur - Den konstruerade bilden av emokulturen*

Författare: Malin Dvoretzky och Emma Sjöström

Nyckelord: Ungdomskultur, normer, konstruktion och emo.

Uppsatsens syfte är att studera begreppet emo och belysa ungdomskultur samt de ungdomars verklighet vi kommit att lära känna. Vi frågar oss vad en ungdomskultur betyder för ungdomar, vad den står för och varför de skapar den. För en ökad förståelse för ungdomarna vill vi se på frågan ur deras ögon. Genom en kvalitativ studie vill vi fånga det centrala i *deras* värld för ökad förståelse och kunskap. Undersökningen berör ungdomars interaktion med varandra, värderingar, normer samt vad det finns för sociala mönster och meningsbärande strukturer i gruppernas gemenskap. Vi tittar på fokus kring att vara sig själv samt att tillhöra en gemenskap, vilka möjligheter det finns för ungdomarna till det.

Våra frågeställningar är;

Hur beskrivs ungdomarnas verklighet utifrån dem?

Vad har ungdomskulturer för innebörd och betydelse?

Vilka möjligheter finns att vara den de själva vill vara?

Hur ser ungdomarnas kultur ut ur ett könsperspektiv?

Metod; vi har gjort en kvalitativ studie utifrån deltagande observationer, gruppdiskussioner, intervjuer och textmaterial. För att förstå det samhälle ungdomarna lever i har vi dessutom använt oss av diskursanalys.

Vi har fått en fördjupad förståelse av emo och ungdomarnas verklighet. I stort har vi förstått att begreppet emo idag har kommit att bli ett samlingsbegrepp för att kategorisera alternativa eller de som anses avvika från normen. Den grupp ungdomar vi mött, som av andra ofta kallas emo, ser vi som en stark grupp med mobiliserande krafter som bryter mot samhällsnormen på alla plan.

Förord

Att ta del av så många ungdomars verklighet och berättelser har varit mycket intressant och roligt! Vi önskar med denna uppsats göra dem rättvisa och återge deras verklighet på bästa sätt i kombination med en intressant diskussion och analys kring ämnet ungdomskultur och de teman som under processens gång visats vara centrala enligt oss.

Vi vill först och främst tacka alla fina ungdomar som låtit oss ta del av deras tid, åsikter och berättelser och därmed gjort vår uppsats möjlig. Vi vill också tacka vår handledare Helena Johansson för stort engagemang, stöd och råd under processens gång. Tack även till er andra som har bidragit med tips och givande information.

Ett stort tack till er alla!

Emma och Malin

Innehållsförteckning

1.	
Inledning	1
1.1 Presentation	1
1.2 Förförståelse	1
2.	
Faktabeskrivning av ordet emo	2
3.	
Syfte och frågeställningar	5
4.	
Litteraturöversikt av tidigare forskning inom området	6
4.1 Historia	6
4.2 Ungdomskulturer	8
4.3 Symboler - språk, stil, intressen och uttryck	9
4.4 Identitet	10
5.	
Teorier och användbara begrepp	12
5:1 Social mobilisering	12
5:2 Solidaritet	12
5:3 Makt	13
5:4 Kategorisering	14
5:5 Kön	15
5:6 Diskriminering	16
5:7 Social konstruktivism	17
5.8 Sexualitet	18
5:9 Normalitet	19
6.	
Metod och genomförande	19
6:1 Urval	20
6:2 Avgränsningar	21
6:3 Genomförande av deltagande observation, intervju och gruppdiskussion	21
6:3:1 Deltagande observation	22
6:3:2 Intervju och gruppdiskussioner	23
6:3:3 Etnografisk studie/fältarbete	23
6:3:4 Dokumentanalys och diskursanalys	24
6:4 Analysgenomförande	24
6:5 Etiskt förhållningssätt	25

6:6 Litteratursökning	26
6:7 Reliabilitet	26
6:8 Validitet	27
6:9 Generaliserbarhet	27
7.	
Analys och bearbetning av material	28
7.1 Gemenskap	28
7.2 Moralisk panik	32
7.3 Unika	35
7:4 Kön & sexualitet	41
8.	
Slutdiskussion	45
9.	
Litteratur	48

1. Inledning

Ungdomstiden är en speciell tid som innefattar sökande för att finna sin identitet och att hitta sig själv i den tid ungdomarna lever i. Framför allt ger den stora möjligheter att testa, experimentera och utforska. Vi har ett stort gemensamt intresse och en nyfikenhet inför målgruppen som gjorde valet av ungdomar som huvudpersoner i vår studie enkelt. Vi har båda erfarenhet från praktik och arbete med ungdomar där flera intressanta frågor och funderingar kring dem har väckts.

1:1 Presentation

Emma gjorde sin praktik som fältassistent i ett område där det fanns ungdomar som identifierade sig med emo kulturen varför intresset för just denna grupp väcktes. De var till synes en utsatt grupp av övriga ungdomar både på fritiden och i skolan. Andra ungdomar definierade dessa ungdomar som självdestruktiva, deprimerade och ”freaks som skar sig”. De dolde inte sitt förakt för emo ungdomarna och talade öppet väldigt negativt om dem. De professionella på fältet verkade ha lite kunskap om kulturen och ungdomarna. De hade heller inte direkt någon kontakt med dem. Frågor kring vad det innebär att vara emo, vilka åsikter och värderingar som finns hos dessa ungdomar och vad de som grupp står för blev aktuellt.

Malin gjorde sin praktik på en verksamhet för unga tjejer, samt arbetar idag som fritidsledare med ungdomar i åldersspannet 7-20 år. Från olika uppdrag med ungdomar har ett intresse för deras identitetsskapande, sätt att vara med och mot varandra samt roller av status och beteende i förhållande till kön vuxit fram. När vi fattade beslutet att skriva denna uppsats tillsammans samlade vi våra idéer och funderingar för att få fram konceptet att studera ungdomars identitetsskapande, interaktion och verklighet utifrån ungdomskultur och begreppet emo. Emo är kort för *emotional hardcore* (”känslomässig hardcore”) och var till en början en ren musikstil för att idag ofta tolkats som en ungdomskultur och stil.

Många förutfattade meningar om vad emo kulturen innebär har florerat i media och på Internet sedan innan vårt projekt startade. Medias bild i kombination med egna tankar och förförståelse kring emo och ungdomskultur formar en slags grund för den kunskap och information vi har med oss redan i projektets start. I vår roll som forskare kan vi omöjligt ställa oss objektiva till det vi studerar och våra värderingar och tidigare erfarenheter påverkar hur vi studerar och analyserar det vi möter.

1:2 Förförståelse

Vår förförståelse bottnar i en tro på ungdomstiden som central för identitetsskapande med både möjligheter att utforska olika vägar att nå en identitet man trivs med, samt svårigheter att förhålla sig till rådande normer och samhällsideal. Att de ungdomar som identifierar sig med en ungdomskultur gör någon form av revolt mot normsamhället, precis som tidigare subkulturer gjort genom historien, var en gemensam tanke som växt fram. Utifrån våra erfarenheter av arbete med ungdomar tänker vi att förhållanden för unga tjejer och killar ser väldigt olika ut idag, samt tron på ett konstruktivistiskt synsätt, gör att vi vill använda ett könsperspektiv samt ett konstruktivistiskt perspektiv som grund för att belysa ungdomskultur och ungdomarnas verklighet. Vi såg även ”emo kulturen” som en relativt ny subkultur som få har forskat kring.

Den mörka och destruktiva sida vi upplever att media presenterar gav upphov till viljan att se hur verkligheten ser ut. Är det så att dessa ungdomar mår mer dåligt än andra och att det är därför som de söker sig till varandra för tröst och för att hitta en gemensam nämnare? Är den

bild som media presenterar befogad eller finns det en annan bild bakom den? Den vill vi i så fall finna. Vi ville skapa oss en bild utifrån ungdomarna själva och inte tro blint på vad samhället visar upp.

Vi uppfattar samhällets syn på emo ungdomar att de klär sig i mörka kläder, är hårt sminkade (killar som tjejer) och att de är deprimerade och destruktiva. Det var den bild vi hade med oss vid studiens start vilken kommer att förändras en hel del under processens gång och framgå i resultat och slutsats. Vi anser det vara problematiskt att en så destruktiv bild presenteras. Om det ligger någon sanning i den bilden behöver emo definitivt uppmärksammas för att inte ungdomarna som identifierar sig med den kulturen ska fara illa och förbli osynliga. Visar det sig dock att bilden är missvisande bör den också omformas för att inte heller i långa loppet skada ungdomar som kanske tar till sig den destruktiva bilden. Det är också viktigt i arbetet med ungdomar att förstå deras mångfald och unika behov, därför blir det viktigt för ett bättre mer individanpassat arbete att lyfta fram undersökningar av detta slag, utifrån ungdomarna själva, oavsett vilken grupp de tillhör. Frågan är också vilket utrymme ungdomar egentligen har idag att vara den de själva vill. Man kan fråga sig om rådande samhällsnormer rymmer en acceptans för dem olika lika? Vi anser att det skrivs för lite om ungdomar samt tror på att deras verklighet förändras i takt med samhället och behöver förstås utifrån dem.

Vi vill utifrån vår egna erfarenhet, samhällsstrukturer, via andras forskning samt via vår empiri i detta arbete uppmärksamma ungdomar och ungdomskultur samt problematisera könsfrågan. Vi vill kritiskt granska ifall det finns motsättningar mellan könen i emo kulturen också. Vi önskar även fokusera på begrepp som kategorisering och makt, identitet, normalitet, social mobilisering samt konstruktivism. En önskan om att inte kategorisera ungdomarna har vuxit fram under arbetets gång men för att du som läsare ska kunna förstå vem och vilka vi talar om i vår text har vi använt oss av begreppen; "emoungdomar", "alternativa", "wemos" samt "failkids".

2. Faktabeskrivning av begreppet emo.

När vi började vår forskning kring emokulturen så letade vi historisk fakta från tidigare forskare om hur de beskriver fenomenet. Genom de sökningar som vi gjorde så kunde vi inte finna material som beskrev fenomenet förutom beskrivningen av begreppet "emo" på Wikipedia samt i två fältarbetares kartläggning av ungdomar i Göteborg som umgås i grupper vid den så kallade "emotrappan" i Nordstan. Sedan har vi tagit del av en artikel i Göteborgs Posten; "Utsatt ungdomsgrupp samlas på emotrappan i Nordstan", den 15 mars 2009 som talar om emo ungdomar, tv programmet Popcirkus där de hade ett inslag om emokulturen samt letat på Internet och hittat olika forum där människor diskuterar vad det innebär.

På Wikipedia beskrivs begreppet emo som en musikgenrer med ursprung från hardcore och punkscenen. Begreppet betyder *emotional* på engelska vilket översätts; emotionell, känslsam. Stilen har även blivit populär genom att indiescenen och pop-punken har tagit influenser från den. I mitten av 1980-talet använde man sig av begreppet för att beskriva en subgenrer till hardcore-punken som hade sina rötter i musikscenen i Washington D.C. På senare år har begreppet emocore (*emotional hardcore*) används för att beskriva emotionella framträdanden genomförda av band som Rites of Spring, One Last Wish och Fire Party. I modernt språkbruk har begreppet emo fått en mycket annorlunda betydelse, en specifik klädstil som utvecklats ur punk- och goth-stilarna under 1990-talet. Denna stil benämndes

som fashioncore och var från början nedsättande men begreppet har idag blivit ett samlingsnamn för klädstilar som anses som emo (wikipedia.org).

Arbetet "Who is emo?" är en kartläggning som fältarbetarna i Göteborg gjort över de ungdomar som umgås med varandra på den så kallade emotrappan i Nordstan. Denna trappa är en mötesplats för ungdomar som klär sig alternativt och eftersom de konstaterat att ungdomarna upplevs hotfulla och störande av andra som befinner sig i köpcentret så beslutade sig fältgruppen i city att kartlägga fenomenet med syfte att ta reda på vad det handlar om. Vaktare och andra ungdomsarbetare, polis samt affärsinnehavare ansåg att ungdomarna befann sig i en riskzon. Genom frågeställningarna; vad är emo?, Vad gör ungdomarna när de inte vistas i centrala Göteborg? Varför samlas man just i Nordstan vid "emotrappan"? Vad för slags problematik ligger bakom varje enskild ungdom eller är det ett gruppfenomen? Hur ser gruppen ut vad gäller klass, etnicitet, kön och ålder m.m. Vad kan man göra för att få bukt med problemet kring "trappan"? Vad gör ungdomsarbetare runtom i Göteborg inklusive kranskommunerna och vad finns det för fritidsalternativ i de olika områden som ungdomarna kommer ifrån? Vad anser ungdomarna att de behöver för att inte vistas och umgås planlöst i en så utsatt riskmiljö? Vad anser ungdomsarbetarna att de behöver för slags "verktyg" för att lättare få kontakt med och kunna arbeta med emoundomar? Är det så att samhället inklusive ungdomsarbetare i Göteborg har en syn på emoundomar medan ungdomarna har en annan? Deras slutsatser är att ungdomarna vid trappan inte vill kalla sig emo och deras tes är att det kan bero på att ordet blivit ett "skällsord", något stigmatiserat och vem vill tillhöra en stigmatiserad grupp? De tror att de sociala utanförskapet är den gemensamma nämnaren för ungdomarna, många säger att de är först på trappan som de hittat sina första vänner. De skriver också om tankar kring emo som en motkultur och som politiskt ståndpunkt eftersom de bryter fullständigt mot det heteronormativa samhällsnormerna och att det kan vara därför som de anses vara så hotfulla av andra? De konstaterar även att ungdomarna har en stark individualism men även ett stort behov av gemenskap och sammanhang och att den problematiken är intressant att arbeta vidare med (Who is emo?). Arbetet är väldigt ofullständigt och de öppnar upp för flera frågeställningar. Behovet av att forska kring detta ämne anser vi vara stort efter att ha tagit del av "Who is emo?".

I Göteborgs Posten söndagen den 15 mars 2009 fann vi artikeln; "Utsatt grupp samlas på emotrappan i Nordstan", skriven av Joakim Magnå. Den innehåller en intervju med två unga tjejer samt beskriver emo dels utifrån beskrivningen i Wikipedia (ovan) samt utifrån dessa två tjejer. Den berör även fältarbetarnas kartläggning av emotrappan. Beskrivningen av begreppet emo är att de färgar håret svart, målar tjock kajal tunt ögonen och att de hänger i Nordstan. De skriver att de är en utsatt grupp som både upprör och märks. Tjejerna beskriver i artikeln att emo är en musikstil men att det idag har blivit ett skällsord i skolan och i det offentliga rummet. På grund av detta så är det ingen som vill kalla sig emo längre; "*det blir som en norm, ett fack man trycks in i (tjej i artikeln)*". Fältenhetens beskrivning av gruppen är att de är en utsatt grupp som samlas i Nordstan i brist på annat. De klär sig annorlunda och är provocerande, har en social stabil bakgrund och har inte de problem som andra ungdomsgrupper har och som samhället brukar reagera över men däremot har de väldigt stora problem inom sig. Tjejernas beskrivning av sig själva är däremot annorlunda, de säger att folk tror att de skär sig och är deprimerade men att det finns ett samband mellan musiken, framtoningen och hur de mår. För tjejerna så betyder gemenskapen på emotrappan att de kan vara sig själva och att de tillhör något. Med andra ord så är beskrivningen av begreppet emo i just denna artikel de ungdomar som syns i det offentliga i centrala delen av Göteborg (GP

15/3-09).

I programmet Popcirkus som sändes 4 mars 2009 kl: 20:49 i SvT så hade de ett inslag om emo. Där var det en musikjournalist (Kristin Lundell) som beskrev begreppet emo som följer: Emo är ungdomar som har framåt kammat hår, tjock lugg som ligger för ena ögat och randig tröja. Emo är inte en livsstil eller en klädstil utan en musikstil som uppstod i mitten av 80-talet i USA. Emo är 2000-talets enda riktiga ungdomskultur, emo är 70-talets svar på punk och 80-talets svar på hårdrock. Hon säger att 70-talets punkare har blivit småbarnsfarsor, hårdrockarna har blivit tv4 folkliga så det enda som verkar finns kvar idag och som verkar provocera är den moderna emorörelsen. Emokulturen har också haft toppar i mitten av 90-talet med band som Wisser. Emo dök upp 1985 och kommer från Hardcore. Sedan finns det Screemo och Math rock till exempel. En emo kan lyssna på detta men även på annan musik, de kan lyssna på J-rock (Japan musik). Men stilen heter Fashioncore, man kan ha stilen Fashioncore och lyssna på Emo, J-rock, punk osv. Emo ungdomar kan även lyssna på emo musik och inte ha stilen Fashioncore. Journalisten säger också att ingen idag verkar vilja vara emo, även band som karaktäriseras som emo har gått ut offentligt och vill inte alls bli förknippade med emo. Andra musikgenrer däremot där hittar man sin identitet i genren "man är" hårdrockare eller hiphopare. Ingen verkar vilja vara emo (svtplay.se).

Ungdomarnas egna förklaringar av begreppet emo har varit väldigt omtvistat. Vi har fått ta del av massa olika definitioner och kommer här att visa på de vanligaste begrepps förklaringarna. Först och främst säger de allra flesta att riktiga emo inte finns kvar idag. Den riktiga emorörelsen bildades på 80-talet och det var en renodlad musikgenrer där underground rörelsen var det centrala med ett fåtal eldsjälur som bildade band, bolag osv. Att det just var "underground musiken" som var det primära, direkt ett band blev alltför uppmärksammat med risk att nå ut till övriga grupper i samhället så var det inte "emo" längre. Stilen var mer mot en "skitigare hardcore - look". Handlade inte alls om det som ungdomar idag kallar Fashioncore, med svart hår, snedlugg, smink och mörka kläder.

Emo är idag något helt annat, vissa säger att det har utvecklats, att musikkulturer förändras genom tiderna och utvecklas/muteras. Andra säger (de flesta) att begreppet emo bara är ett samlingsbegrepp för de som klär sig annorlunda och för de som sticker ut från mängden. Att det blivit ett uttryck för att kategorisera människor som klär sig alternativt, att det inte handlar om musiken längre utan helt enkelt blivit lite som begreppet "fjortis", ett uttryck för en viss grupp av människor. Via våra informanter och via forumet emocore.se har en förståelse kring begreppet emo även innefattat att de äldre ungdomarna inte ser sig som emo alls, vill inte bli förknippade med begreppet i överhuvud taget. Däremot de yngre ungdomarna som tex. hänger på emotrappan i Nordstan kallas av de äldre som de som uppmärksammas av media och "drar ner" ryktet för alla som klär sig alternativt. De kallar de yngre ungdomarna för begrepp som "failkids", "wemos" (wannabe-emos). De yngre ungdomarna som de äldre räknar som "wemos" och som vi pratat med definierar sig inte heller om emo och känner även de att de blir utsatta för felaktiga definitioner (intervjuer samt emocore.se).

Vi har upptäckt att emo är ett väldigt komplext fenomen vilket gör det svårt att definiera till endast en betydelse. Vi utgår från att ordet har konstruerats i det allmänna rummet till ett skällsord för alternativt klädda ungdomar. Det har varit svårt och jobbigt att lyssna till vissa av ungdomarnas berättelser om hur utsatta de blivit av andra bara på grund av denna konstruerade bild. Ordet har fått en helt ny mening i folkmun vilket gjort att individer som ser

”emo ut” har tilldelats uttalade beteenden och specifika egenskaper.

Vi har haft lite skrivet material att utgå ifrån och fokus har varit att försöka ge oss in i ungdomarnas värld med så fördomsfria ögon som möjligt, att använda oss av ett diskursivt förhållningssätt vilket innebär att vi inte kan ringa in och fastställa arten och graden i en viss social eller kulturell företeelse. Vi kan inte säga att emokulturen har en specifik typ av ungdomar, med ett fastställt beteende eller känslor. Det beror på vilken position som intas, vad man då ser, vilka bilder man får av verkligheten. Med en diskursiv infallsvinkel vill man titta på en social eller kulturell företeelse (emo i vårt fall) utan moraliska och politiska diskurser. Att söka något annat än det som gäller i det offentliga samtalet. Hitta alternativ till de versioner som ändå har stora möjligheter att komma till tals på samhällets arenor (Börjesson/Palmblad 2007).

Ungdomarna själva och forskningen av de olika forumen på Internet har blivit vårt största bidrag till den förståelse vi skapat för ungdomarna vi mött. Vi kan inte jämföra ungdomarnas berättelser och upplevelser med vad andra forskare, journalister, socialarbetare upplevt eller beskrivit. Det vi kan se är skillnaden på ungdomarnas egen uppfattning av sig själva och sin verklighet kontra den som beskrivs i media eller andra ungdomars ord. Vårt syfte har efter hand formats om en del och likaså tillhörande frågeställningar.

3. Syfte och frågeställningar

Vårt ursprungliga syfte var att undersöka, förstå och beskriva emokulturen i Göteborg utifrån ungdomarnas perspektiv, försöka förstå hur de skapar och konstruerar sin identitet och kulturella normer tillsammans i deras gemenskap. Varför söker man sig till emokulturen och vad ger det ungdomarna? Efter att ha sökt efter kulturen bland både ungdomar och professionella förstod vi snart att det var väldigt få eller rent av ingen som längre själv vill identifiera sig som emo. Begreppet i sig är dock mycket omtalat och används i kategorisering av andra. De ungdomar vi kom i kontakt med hade istället en tillhörighet till de alternativa gemensamt, samt att de av andra kallats/kallas emo.

Eftersom vi inte fann ungdomar som själva identifierade sig med emokulturen utan blev definierade som emo av media, samhälle och andra, blev kategorisering ett intressant begrepp. Likaså makt med tanke på vem som har makt att kategorisera andra respektive kategorisera/definiera sig själv och sin egen tillhörighet. Syftet formades till att studera begreppet emo, vad det innebar och stod för. Vi vill också belysa ungdomskultur samt de ungdomars verklighet vi kommit att lära känna. Vi frågar oss vad en ungdomskultur betyder för ungdomar, vad den står för och varför de skapar den. För en ökad förståelse för ungdomarna vill vi se på frågan ur deras ögon. Genom en kvalitativ studie vill vi fånga det centrala i *deras* värld för ökad förståelse och kunskap. Undersökningen berör ungdomars interaktion med varandra, värderingar, normer samt vad det finns för sociala mönster och meningsbärande strukturer i gruppernas gemenskap. Vi tittar på fokus kring att vara sig själv samt att tillhöra en gemenskap, vilka möjligheter det finns för ungdomarna till det.

Hur beskrivs ungdomarnas verklighet utifrån dem?

Vad har ungdomskulturer för innebörd och betydelse?

Vilka möjligheter finns att vara den de själva vill vara?

Hur ser ungdomarnas kultur ut ur ett könsperspektiv?

4. Litteraturoversikt av tidigare forskning inom området

Som vi nämnt tidigare så har våra litteratur sökningar om emokulturen varit fruktlösa. Däremot finns det stort utrymme att beskriva ungdomskulturer i sig samt övriga perspektiv och teman vi tittat på. Vi har valt att dela in funnen forskning i fyra underrubriker; historia, ungdomskultur, symboler och identitet.

4:1 Historia

Redan 1914 aktualiserades frågan om ungdomskultur och begreppet är fortfarande svårdefinierat och omdiskuterat. Ofta har diskussionen fokuserat på problemen och det är fortfarande mer vanligt att ungdomskulturens negativa eller problematiska delar uppmärksammas än de positiva (Bjurström 2005). Ungdomskultur har setts i kontrast till de vuxna och som upprörande för den äldre generationen. De som tidigare drogs till ungdomskulturer ansågs vara främst unga män från arbetarklassen som inte hittat sin naturliga plats eller tillhörighet i övriga samhället (Sernhede 2007). Ungdomskulturforskningen som tidigare inte fått plats på forskningsarenan utvecklades och hämtade inspiration från hermeneutik, dialogism och diskussionen kring kulturellt kapital. De olika perspektiven anses berika varandra för en bättre förståelse för hur ungdomsstilar uppstår, sprids och utvecklas. Ungdomskultur har ofta setts som uttryck för generationsmotsättningar men idag är det vanligt att ungdomarna istället bevarar traditioner. I studier kring ungdomskultur har fokus på dess markering mot vuxenvärlden dolt den markering ungdomarna genom sin stil gör gentemot varandra. Man frågar sig vad som ligger bakom ungdomarnas stilskapande. I Sverige etablerades ungdomskulturforskningen i den akademiska världen runt 1960-talet. Hur vi tolkar och definierar kulturbegrepp beror på kulturella förändringar och föreställningen om kultur är kulturellt bestämd i sig. Definition, tolkning och förståelse av kultur är färgade av den kulturella kontext de utspelar sig i. Likaså är vetenskapen alltid bunden till kultur samtidigt som den bidrar till dess förändring (Bjurström 2005).

Ungdomskulturforskningen har delats in i två huvudriktningar; Habermas *moderniserings- och kommunikativa handlingsteori* samt Foucaults *diskurs- och maktteori* som varit aktiva i ungdomskulturforskningens vändning mot det moderna. En tredje inriktning, mindre aktiv i vändningen mot det moderna, är Bourdieus *utbildnings- och kultursociologiska teorier* och empiriska analyser. Habermas moderniserings- och kommunikativa handlingsteori, handlar om hur ungdomar individuellt eller i grupp intersubjektivt uppfattar sig själva om sin omgivning och livsvärld. Den utgår ifrån ett systemperspektiv gentemot marknad och stat samt tematiserar ungdomskulturer som ett slagfält mot det moderna och emot bilden av sociala problem eller integrationsproblem. Foucaults diskurs- och maktteori ifrågasätter de förankrade perspektiven och "vetandet" kring ungdomar och ungdomskultur som en bakomliggande diskursiv makt. Man ser ungdomskulturforskningen som en producent av dessa "sanningar" om ungdomar. Forskningen producerar, konstruerar och konstituerar bilder och diskurser runt ungdomar och ungdomskultur utifrån redan etablerade mönster. Teorin utmanar vad forskningen grundar sig på samt diskurser kring ämnet. Diskurserna ses som en bidragande orsak till reproduktion av subjektivitetsformer som "normal", "vanlig" eller "avvikande". Bourdieus empiriska studier utmanar på liknande sätt forskningen utifrån sociala betingelser, sociala maktpositioner och strategier. Han menar att ungdomars socialisation i familj och skola grundlägger en differentiering av ungdomskulturen med tanke på smak, stil och livsstil samtidigt som socialisationsarenan familj och skola ses som ungdomskulturens motsats i sig. Kritik till denna uppdelning har varit hans fokus på klassförhållanden men utelämnande av andra relationer samt köns- och etniska skillnader.

Ungdomskulturforskning som begrepp anses också vara i behov av dekonstruktion och vara för smalt. Forskningen följer samhällets utveckling i tider då dess inflytande över ungdomars fritid också ökat. Förutsättningarna för ungdomar att integreras i samhället har också förändrats (Bjurström 2005).

Ungdomskulturforskning i Sverige har först sedan slutet på 1970-talet intresserat sig för kulturella uttrycksformers betydelse och funktion för ungdomar. Forskningen utgick tidigare främst från ett socialvetenskapligt perspektiv präglad av ett svagt intresse för det kulturella i vardagen, arenan där ungdomarna befinner sig mest. På 1980-talet kom forskning kring ungdomars sociala och kulturella uttryck kopplat till samhälle och kulturell kontext att förändras och en mer mångfasetterad förståelse var möjlig i industrisamhället. Ungdomskulturforskningen växte och utmärkte sig genom sin tvärvetenskaplighet. Den moderna ungdomskulturen söker skillnad och prövar identitet som bryter med föräldrarkulturen och den andres attraktionskraft och fascination för det främmande aktualiseras. Forskningen tittar på hur identitetsarbete i vår tid möjliggör identifikation med kulturella uttryck, ideal och livsformer som avviker från den dominerande kulturen. Ungdomar korsar därför gränser över normer, stilar och kulturer (Sernhede 1996). De moderna ungdomskulturerna är ett uttryck för människornas behov av att bearbeta sociala, kulturella och existentiella villkor. Vårt samhälle idag är under stor förändring och det kan då vara svårt att orientera sig i den egna samtiden och att anamma deras föräldrars kulturer, livsmönster och identiteter. Ungdomskulturer kan då ses som ett kollektivt svar eller reaktioner på specifika levnadsvillkor. De kan ses som arenor där ungdomarna har möjlighet att hantera det nödvändiga och krävande identitetsarbete som varje ung måste ta sig igenom (Sernhede 2007).

Hur subkulturer uppstår beskrivs av Sernhede (2007) utifrån arbetarklassens England. Ungdomarna arbetade med deras fäder på dennes arbetsplats, småföretagsverksamhet med en hantverkarorienterad produktion dominerade. Yrkesskicklighet var något som var viktigt och bidrog till yrkes stolthet och de hade en arbetaridentitet som var väl grundad. De sociala ekologin hade sin rot i att de unga bildade familj och slog sig ner i arbetarområdet, en stark känsla för området skapades, solidaritet och en kollektiv kärna och trygghet. När industrin utvecklades runt 50-talet så kom arbetarområdena att splittras. Industrierna fanns i utkanterna av samhället, i medelklassområden. För de arbetare som flyttade efter startade en klassresa och en socialt uppåtstigande resa. För de som stannade kvar gick det sämre då arbete, solidaritet och gemenskap upplöstes. Slumområden bildades, invandrare och studenter flyttade in och grannskapsekologin urholkades. Identitetslöshet visades hos de unga som tidigare identifierat sig med kollektivet innan gemenskapen och familjestrukturen upplöstes. Tidigare bodde de unga kvar hemma tills de gifte sig och skaffade familj och hade fler vuxna omkring sig att knyta an till. Den sociala skiktningen bidrog därför till att släktskapsbanden upplöstes och kärnfamiljen blev isolerad. Problem som uppstod måste då också lösas i kärnfamiljen och generationsmotsättningarna blev därför mer påtagliga. De unga ville ta sig ur denna klaustrofobiska miljö så fort som möjligt vilket bidrog till att giftermåls åldrarna sjönk och de nya familjerna valde att flytta på sig. För de unga som blev kvar i dessa områden blev livsvillkoren allt mer trängande och framtidsutsikterna mer begränsade. Eftersom föräldrarnas kultur var på fallrepet kunde de unga inte längre identifiera sig med dem. Ungdomarnas frustration i identitetssökandet resulterade i utvecklandet av egna kulturer och identiteter. Subkulturer skapades som de vi beskrivit tidigare. De ses därför som ett uttryck och en lösning på ett mer symboliskt plan av de motsättningar som förblir dolda och olösta i

föräldrakulturen. Ungdomarna var ute på gator och torg och agerade ut den frustration som de nya livsvillkoren skapat (Sernhede 2007).

4:2 Ungdomskulturer

Ungdomskulturer ses som uttryck för estetik och livsstil och har en normativ och en beskrivande dimension. De har oftast förknippats med låg-, populär- eller kommersiell kultur. Ungdomskultur bör förstås i förhållande till diskurs, vetenskapliga fält och kontext. Att ungdomar söker sig till ungdomskulturer med närhet eller intimitet ses här i första hand som en reaktion på autenticitetsförlusten i det moderna samhället. Moderniseringen ger uttryck åt ungdomskulturens historiska etablering som ett universellt fenomen som korsar geografiska områden, klass-, kön- och etniska gränser samt markerar gränser för kategorisering, grupper, subkulturer och livsstilar (Bjurström 2005).

Ungdomskultur förklaras ofta utifrån vitas begär efter svarhet och intresse i svart kultur. Ungdomskultur kan då ses som ett uttryck för och motstånd till historiska politiska ståndpunkter som ens ursprung står för. De kan också betraktas som en form av gränsöverskridande mellan olika kulturer och etniska grupper. Man tänker sig också att masskulturideologier och normer inverkar på människors val av grupp eller tillhörighet. Å andra sidan kan det förväntade också ge motsatt effekt av att man i strävan efter att vara unik bara därför motsätter sig det på grund av självrespekt. Medias roll har också granskats i forskning. Man har tittat på hur den påverkar framväxten, utvecklingen och bilden av ungdomskulturer. I samband med ungdomskultur talar de om underground; den stil som ställer sig mot det massproducerade och masskonsumerade. Underground definieras tydligast ställt mot vad det inte är, dvs. mainstream. Mainstream döms ofta ut som det passiva eller den grå massan, det "vanliga" som syns i media, i förhållande till underground och alternativa. Massmedia har en stark makt i att kunna nå ut till så många människor med det budskap de själva vill få fram. Underground stil och musik har inte på samma sätt ett eget forum och har ofta framställts ur en problematisk synvinkel i media. Media i den mindre bemärkelsen är viktigt för att ungdomskultur ska kunna förmedlas och synas (Johansson m.fl. 1999).

Den svarta kulturen har haft stor betydelse för vit ungdom. Den afroamerikanska kulturen påverkar den vita ungdomen på flera sätt; både i egenskap av att vara annorlunda men också eftersom den *".../genom sina smärtsamma historiska erfarenheter skapat kulturella uttryck som unga i vår kultur kan använda sig av för att bearbeta mötet med en tvingande samhällelig realitet."* (s.13). Sernhede anser att ungdomskulturforskning i för låg grad relaterar de kulturella fenomen man studerar till de villkor de utsätts för. Vi tolkar detta som att forskningen i för liten utsträckning verkligen har fångat hur ungdomarna själva upplever sin verklighet. Vidare visas ungdomskulturer som synliggörare för samhälleliga motsättningar, konflikter och tendenser. Kulturen kommer ur förhållandet till samhällets villkor varför forskare kan dra nytta av att läsa av kulturella uttryck hos ungdomar. Ungdomskultur framhålls som intressant för sitt fokus på en osäkrad identitet, särskilt under ungdomsfasen (Sernhede 1996).

Utifrån en rapport från ett nordiskt forskarseminarium (NAD 1986) har vi tagit del av en sammanställning kring en undersökning om uppsökande arbete och ungdomskultur. Där berörs frågan om ungdomar som "det kommersiellas offer" samt frågan om ungdomar behöver ställas emot det vuxna/förnuftet. Man visar återigen på att ungdomar ofta setts som

ett politiskt problem. Man vill påpeka det missvisande i att ungdomar skulle vara passiva och hopplösa och vill lyfta fram den protest som de alternativa, den nya musiken osv. står för. Kritik framförs mot begreppet "ungdomar" som en enhetlig grupp och mångfalden inom gruppen framhålls. De ser det fräscha, nytänkande hos de unga som en kontrast till den vuxna tristessen. En skillnaden i hur unga tjejer respektive killar har framställts uppmärksammas också. De yttre uttrycken som sex, oskyldigt, vackert eller fritt har ofta (stereotypiskt) kopplats till tjejerna. Killarna har inte definieras på samma sätt utifrån det yttre eller kroppen. Att vara ungdom innebär att fundera över sig själv, sin position och livet. Det för med sig ett testande, skiftande och identitetssökande (NAD 1986).

4:3 Symboler - språk, stil, intressen och uttryck

Fornäs m.fl. (1994) diskuteras hur de musikaliska och icke-musikaliska (sociala, visuella, litterära etc.) stilelementen förhåller sig till varandra i ungdomskulturer. Man anser att detta fokus har utelämnats i tidigare forskning. De undersöker sociala grupper samt de kulturella uttryck de använder och hur de hänger samman. De vill förstå hur dessa symboler och uttryck ger individer och grupper inom subkulturen möjlighet att själva skapa, förändra och röra sig inom eller utanför ramarna. Hur konstrueras och uppfattas en viss stil i sin helhet? Exempelvis djävulssymboler och hårdrock (eller snedlugg och emo) var kommer sammankopplingen ifrån? Stilisering tas upp som en (ifrågasatt) förklaringsmodell. Den menar att ungdomarna aktivt organiserar sig i gemensamma sociala värden, kulturella uttryck och ger innebörd åt olika symboler. Idag är kopplingen ofta naturlig för oss och markeras ofta genom val av stil. Symboler, uttryck och stil, integreras av ungdomarna för att bli gemensam "norm" inom stilen. För de ungdomar vi mött verkar det handla mycket om yttre attribut men främst om respekt, att acceptera och att vara sig själv. Vi tycker att den viktigaste normen inom gruppen verkar vara att vara annorlunda, alternativ och inte "för" mainstream. Musiken verkade ha tappat sin ursprungliga starka betydelse som grund till stilen.

Inom subkulturer uppstår ofta motsättningar mellan de genuina medlemmarna som har hela kittet av musik och stil och efterföljarna som ofta tar till sig en del, kanske bara nappat på de yttre attributen eller den bild som florerar i media. De sistnämnda ser vi som våra yngre mer förvirrade tonåringar som söker sin identitet och testar. Motsättningarna i sig kan leda till att nya stilar skapas. I vårt fall verkar det handla om motsatsen, att emo snarare i sin ursprungliga betydelse dött ut, att ingen längre vill identifiera sig med kulturen eller begreppet. Forskarna tar punken som exempel där stilen förändrats men levtt kvar, medan musiken fått allt mindre betydelse. Samma gäller för vår ungdomar där stilen ofta var det intressantaste eller viktigaste i kombination med att vara sig själv, vilket de markerar genom att sticka ut och tydliggöra att de är något annat än mainstream. Förändringen för punken var parallell med dess utveckling från icke accepterad till accepterad. Vi frågar oss om det kan vara så att ju mer annorlunda det är desto starkare, mer provocerande eller skrämmande är det? Ungdomarna sa att när kulturen/stilen blir för mainstream blir det accepterat men är inte heller den samma och tappar sitt värde och sabbas. Bedömningar av olika stilar anses vila till stor del på implicita kriterier som hur de själva identifierar sig med stilen, ger den för innebörd och bedömning inifrån. Om bedömningen görs explicit kan kulturens/stilens funktion och betydelse försvinna för individen. Ungdomskulturer kan ses som en markering för hierarkiska olikheter och förhållanden mellan människor samt sociala förhållningssätt. De stilar och grupper som finns gestaltar sociala skillnader och distinktioner i det samhälle de existerar i (Fornäs m.fl. 1994).

Ungdomskulturer och stil kan tolkas i förhållande till sociala motsättningar, konflikter och

problem i samhället. Uppfattningen om stil spelar en viktig roll inom flera områden och dimensioner av det moderna samhället; både i vardagslivet, i media och i sociala och personliga identiteter. Stil fungerar för att klassificera, kategorisera och värdera enskilda eller det sociala livet i stort. Stil fungerar som kommunikation och ingår i det sociala, kulturella, estetiska, kommunikativa och psykologiska rummet vilket gör det svårt att greppa systemiskt. Det finns en uppenbar koppling mellan stil och smak då de ger uttryck för varandra. Stilar reproducerar inte sig själva utan förutsätter stilisering genom aktörer som sprider dem. I stiliseringsprocessen är valet av olika stilelement en viktig del, att genomgå en förändring. Ingen stil är helt ny och ingen reproduceras helt. Sociala stilar är ofta kopplade till estetiska uttryckssätt som exempelvis grafitti inom hiphop. Symbolisk kommunikation sker genom att symboler ges en innebörd beroende på vem som använder dem. Symboler kan vara ord, text, saker eller rörelser och mänskligt handlande ses som symbolisk kommunikation. I dag är det svårt att genom tecken, smak och livsstil avläsa status, prestige och eventuella klassdifferentieringar då moderniseringen bl.a. har fört med sig en mer differentierad klasskultur, en ökad social mobilitet och ett mer differentierat utbildningssystem. Förutsättningarna för fler sociala stilar har ökat men de är svårare att koppla till klasskillnader i samhället. Sociala och estetiska stilar bär på ett överskott av mening enligt de tolkningar som gjorts. Stil måste kunna kommuniceras genom gemensamma koder och stilisering i kombination med mänskligt handlande skapar processen av stil.

Stiliseringsbegreppet kanske kan lösa upp de relativt skarpa motsättningarna mellan ungdomar i så kallade subkulturer och de ungdomar som räknas till mainstream. Här syftas på att subkulturer efter ett tag mister sina särdrag och därefter dras in i mainstream. För att undvika detta måste de utvecklas och förändras. Stilar uppfattas och betyder inte samma sak oberoende av kontext. Idag har många stilar svagare koder och är svårare att tyda. De grupper som har mer makt lyckas få andra ungdomar att uppfatta dem som dem är eller vill uppfattas. De har makt att kunna definiera sin egen tillhörighet. Hur stilmarkörer fungerar som kategoribindande attribut diskuteras här. Genom stilmarkörer av olika slag visar ungdomarna vilken ungdomskultur eller stil de tillhör och andra tolkar därefter deras attityder och värderingar. Utifrån mänskligt handlande, händelser och mening används stiliseringsprocessen för att finna förståelse. Stil uppfattas som en process i ständig rörelse och förändring. Att göra en stil till sin innebär att individen eller gruppen integrerar den i sin självbild varför stil relateras till individuella och kollektiva identiteter. Stilisering innefattar en subjektiv (upplevd), en intersubjektiv (mellan individer) och en yttre objektiv dimension. Med hjälp av stilens uttryck skapas en identitet, både den egna och en delad. Ungdomskulturer fungerar som en distinktionsstrategi, de delar upp sig själva (Bjurström 2005).

4:4 Identitet

Historiskt har identitetsskapande kopplats samman med olika faktorer. Under 1950-60-talet tematiserades identitet (hårddraget) i relation till klass. När klasskulturmönstren förändrades kom nya stilar/ungdomskulturer fram; ex raggare, mods och hippiekultur. 1970-80-talets ungdomskulturer kännetecknades av androgynitet, dvs. inte rena eller definierbara utan mixade. Beskrivs ofta i diskussion kring kön; att vara varken manlig eller kvinnlig utan mitt emellan. Musikstilar som glitterrock, punk och hårdrock var med sina artister symboler för detta och fokus låg på ungdomskultur i relation till kön. När det inte längre fanns en självklar stark norm att förhålla sig till föddes en starkare frihet för öppenhet och experiment. Under senare 80-tal och 90-tal kom hip-hop och rap att bli stort. Klass och kön följdes åt av en

fokusering på etnicitet. I Sverige ledde detta till en konflikt mellan skinheadens etniska absolutism och hip-hopens förespråkande av kulturblandning. Frågan diskuteras vem som får åta sig en viss musik eller stil. Rap utgör en arena för musik och innehåll att mötas på ett sätt som kan ge uttryck genom musik för det moderna, mångkulturella samhälle vi har idag. Ofta speglar musik och texter samhället. De olika stilarna har ofta sitt ursprung i svart kultur medan den aktiva lyssnar eller utövargruppen är etniskt blandad. Ofta är ursprunget av en stil inte det samma som hur den utövas nu och multi-etniska motkulturer till de ursprungliga växer fram. ”Svart kultur tenderar att få en allt viktigare symbolisk funktion i det utanförskap och i den samhällskritik som nu allt tydligare växer fram hos de unga, etniskt differentierade underklassen runt om i väst.” (s.17) (Sernhede 1996)

Att vara svart blir en definition utifrån den egna känslan i koppling till ungdomskultur. Det handlar inte längre om hudfärg enbart utan många unga identifierar sig med allt de kopplar till att vara svart så mycket att de själva kallar sig så trots annat etniskt ursprung. Man talar om att det sitter i sinnesstämningen vad man är, ens egen känsla, de dekonstruerar vad våra föreställningar tar för givet och kan kopplas till diskussionen om sociala konstruktioner och konstruktivism. I princip alla vita ungdomskulturer med tillhörande rockmusikalisk genre anses ha sitt ursprung på något sätt i svart kultur. Jazzen från tidigt 1900-tal var redan intressant för den vita publiken. Det vita samhället protesterade dock mot dess frigjorda texter. De hade inte heller tillgång till musiken ens om de ville. Här ses ungdomskultur i kontexten den manliga världen och begreppet diskuteras endast utifrån unga män. Då de första ungdomskulturerna växte fram på 1920-talet i USA var det jazzen som låg bakom. De unga fascinerades av det förbjudna i musiken och den svarta kulturen bortom de normer som präglade deras verklighet (Sernhede 1996). Traditionen togs till Sverige av Artur Lundkvist som genom sina texter framförde kritik mot det svenska klassamhället och gav kulturkritik via sina texter om liv, sexualitet, kropp och affekter. Han ville väcka den “kuvade och känslomässigt utarmade” västerländska människan och såg den expressiva svarta kulturen som en representation för “motpolen till det trånga, oförlösta och efterblivna Sverige“. Han ser ungdomskultur som ett möte mellan begär och civilisationen, uttryckt i musiken och vill gestalta människans kluvenhet mellan sin egen vilja och behovet gentemot omvärldens krav och tvång. Lundkvists texter om de svartas oförställda sätt att leva, extatiska musik och befriande sexualitet som ideal präglar de subkulturella miljöer där jazz och text tillsammans formar Sveriges första moderna ungdomliga subkulturer på 1930-talet. De vitas beundran av svart kultur står som grund för stil och subkulturer idag. ”Historien om genombrottet för de vita artister som kom att utlösa lavinen rock´n roll är historien om hur de gör svart rhythm and blues tillgängliga för en vit publik. Rockens starka beroende av svart musik, som idag är uppenbart, var då på 1950-talet för den stora publiken inte lika tydligt. Musikindustrin gjorde allt för att tona ner relationen till svart kultur.” (s.27) (Sernhede 1996).

Modskulturen kom runt 60-talet att etablera sig i England och byggde på en beundran av svart kultur samt stark stilmedvetenhet. Vit rhythm and blues blev viktigt under perioden på grund av sin förmåga att genom musiken ge uttryck för krav på frigörelse och sexuella begär. Den starka makt som traditionen utövat kring kropp och kön kritiserades. De ville genom stil och symboler/yttre attribut efterlikna svart ghetto och visa sig som en visuell prototyp för upprorisk ungdom som föregångare till punken. Svart musik, de svartas politiska kamp och modskulturen var en del av grunden för det breda politiska engagemang som visade sig bland ungdomar i Sverige under samma period. Utanförskap, diskriminering och krav på respekt stod i fokus. Efterföljarna var skinheadsen och rude boys med grund i den afroamerikanska

kultur som etablerat sig i England i samband med invandring. Rudeboys ses som en machobetonad subkultur främst antagen av unga vita män som uttryck för den arbetslöshet och sociala deklassering som präglade deras närområde. Skinheadsens yttre attribut och kläder skulle visa den förlorade arbetsidentiteten och klasskulturen i de gamla arbetarområdena samt förändra den traditionella mansrollen. Musiken var skamusik och svart musik som förblev undergroundmusik. Runt 70-talet växte punken fram och har ofta tolkats som ett uttryck för den kris som då drabbade England. *"Punkarnas tomma, hungriga blickar och den närmast psykotiska klädgrammatiken åskådliggjorde det främlingskap, den desperation och apati som dolde sig under samhällets yta och i människornas inre./.../såg fragmenteringen och upplösningen i det moderna samhället rakt i vitögat/.../eftersträvade närmast kaos och sammanbrott."* (s.32) (Sernhede 1996). På liknande sätt funderar vi kring vad emo eller alternativa uttrycker; är det förvirring, motstånd till samhällets krav, många val, tvingande normer och individualism, eller ett sätt att finna en gemenskap grundad på respekt för den man är?

Sernhede pekar på att ungdomar genom ungdomskultur och stil uttrycker en längtan efter en mer fri livsform än den form som det västerländska samhället har att erbjuda. Att sökande och fascination för det främmande dyker upp främst i ungdomsåren anses bero på önskan att finna alternativ för att bryta upp med föräldrakulturen, att finna en identitet och att bli självständig. Motsatt effekt, ett motstånd mot det främmande, kan uppstå ur samma tanke då kraven på förändring blir för stora (Sernhede 1996).

5. Teorier och användbara begrepp

Vi har hittat många begrepp och en del teorier som vi tycker är relevanta för vår studie. Vi beskriver dem nedan för att sedan använda oss av dem i analysen.

5:1 Social mobilisering

Social mobilisering innebär att människor engagerar sig i gemensam sak för att förbättra sina livsvillkor. Aktuella frågor är hur dagsläget ser ut, vad målet är samt resurser och tillvägagångssätt att nå dit. För att kunna lyckas med ett mobiliseringsarbete måste människor uppleva att de har ett allvarligt problem som det måste göra något åt; ett krismedvetande. Människorna måste ha ett hopp om att förhållanden går att förändra och hopp om en annan framtid. Samhällsarbetarens roll är att hjälpa dem finna sina möjligheter med hjälp av de erfarenheter och den kunskap om förändringsarbete de besitter. Man vill också få människorna att tro på sina resurser och mobilisera dolda krafter (Sundh/Turunen 1992).

5:2 Solidaritet

I samband med social mobilisering vill vi ta upp begreppet solidaritet. Det är ett svårdefinierat begrepp som kan beskrivas ungefär som "sammanhållning" eller "känsla av samhörighet". Begreppet solidaritet har till skillnad från andra närliggande begrepp som till exempel "rättvisa" eller "demokrati", ingen aktuell teoribildning eller omfattande vetenskapligt meningsutbyte men används dock ofta (Bergmark 1998). Begreppet solidaritet och social integration ses ibland som varandras synonymer. Solidaritet handlar om integration av människor medan social integration där utöver innefattar integration av kultur- och samhällsmönster (Österberg 1991).

I mer primitiva samhällen än dagens västerländska kan man tala om *mekanisk solidaritet*.

Durkheim beskriver solidaritetsformen som en naturlig känsla av ett kollektiv i ett samhälle utan några större hierarkiska grupperingar där människorna har liknande erfarenheter, utbildning, värderingar och arbetsuppgifter (Bergmark 1998). När den enskilde individen ingår i denna kollektiva gemenskap minskar den egna viljan och kollektivet bestämmer över individens beteende (Österberg 1991). I mer utvecklade samhällen så menar Durkheim att det finns mycket större hierarkiska klyftor och fler olikartade yrken eller sociala roller. Det bidrar till att den mekaniska solidariteten, den inbördes likheten, minskar (Bergmark 1998).

Den *organiska solidariteten* uppstår när människor blir beroende av varandra på grund av inbördes olikhet. Beroendeställningen måste finnas för att samhället inte ska upplösas. I de hierarkiskt svaga grupperna kan en känsla av mekanisk solidaritet fortfarande finnas kvar. I och med att samhället blir mer och mer individualiserat, och att det hierarkiska systemet blivit så påtagligt, så kommer den organiska solidariteten slutligen vara det enda som återstår. Man kan också se solidaritet främst som hjälp och stöd mellan jämlikar och kallas då *horisontell solidaritet*. Den bygger på instrumentella och känslomässiga aspekter av vad individens engagemang ger den enskilde i kollektivet samt vad engagemanget betyder (Bergmark 1998).

5:3 Makt

Makt är alltid en aktuell aspekt och kan diskuteras i förhållande till vanmakt och motmakt. Begreppet makt beskrivs utifrån människors möjlighet att enskilt eller kollektivt driva igenom sin egen vilja i det sociala livet oavsett eventuellt motstånd. Att ha makt innebär möjligheten att driva igenom en egen intention i en social relation. Makt är inte ett abstrakt fenomen utan existerar endast i en interaktion mellan en eller flera. Kopplat till makt förekommer även begreppet *vanmakt*. Vanmakt innebär att befinna sig i en situation som man inte ser någon utväg från eller hittar medel eller möjligheter att förändra. I en relation där en part känner vanmakt förstärks den andres makt i takt med att känslan av vanmakt ökar för denne. För att bevara sin maktposition blir det därför viktigt för maktinnehavaren att bevara den andre i vanmakt. Då en vanmäktig tar sig ur sin position finns det inga medel att ta till för tidigare maktinnehavare. För att klara av att ta sig ur vanmakt krävs ett kollektiv som gemensamt organiserar sig mot maktinnehavaren. Då vanmakt omformas till ett motstånd *motmakt*. Det innebär att makt står mot makt, då exempelvis utsatta grupper går samman mot maktinnehavare för att förändra sin position. Att det krävs en mycket stark organisering för att motmakten ska få kraft betonas samtidigt som det är fullt möjligt att förvandla vanmakt till motmakt. Det finns dock exempel då maktinnehavare får för stor respekt av de vanmäktiga, att de inte tror på sin styrka som kollektiv, och resignerar. Grupperna splittras, vanmakten blir gällande igen och makten kan bevaras (Mathiesen 1978).

När lagar, regler, organisationer och diskurser handlar om kontroll och normalisering av avvikande beteende blir maktaspekten synlig. Makt finns på alla nivåer. Skapandet av subkulturer och grupper hänger samman med maktbegreppet (Peterson m.fl. 2003). Trots att makt finns överallt är den för det mesta obetydlig. Forskningens uppgift blir att uppmärksamma då den missbrukas och bör minskas eller avskaffas. Maktförhållanden är inte fasta och konkurrens råder om vem som ska inneha makten. Statens makt kan ses som ett sätt att strama åt medborgarnas behov av att styra för att nå maktbalans. Bourdieus tankar om social makt diskuteras i "Vad är makt?" (2006). Social makt berör makten mellan olika grupper och han menar att det är den underlägsna gruppens tysta acceptans som gör den andra gruppens makt legitim. Diskurser och normer om människors beteende gör det accepterat för vissa att utöva makt över andra. Makt ses som en egenskap i den mellanmännsliga relationen

och påverkar den andres handling.

Att stötta människor i att benämna världen, ge dem språket så de själva kan beskriva sin livssituation har diskuterats av Paolo Freire (1976) som såg det som mycket viktigt på vägen till befrielse från förtryck. Makten finns med som en underliggande förutsättning i förhållanden människor emellan. Att gå in i ett förhållande med en annan är att leva farligt, man måste ge av sig själv för att förhållandet ska bestå. Vi utbyter åsikter och upplevelser med varandra, öppnar ett rum för den andra i oss själva, och förväntar oss att den andra ska göra samma sak mot oss vilket innebär att andra får makt över oss och omvänt. Ju viktigare ett förhållande blir desto mer sätter vi på spel och desto mer sårbara blir vi. Men makten behöver inte vara negativ, den kan lika gärna bidra till att bygga upp genom att skapa reflekterande människor och genom att stärka tillfredställande relationer. Om inte uppfostraren kan utöva makt är ingen socialisering möjlig. Uppfostran sker till stor del genom att man påverkar hur den som ska uppfostras ser på sig själv både genom att rannsaka sitt tänkande; att få människor att fråga "vem den är" inte "vem den andra är". Detta förstärks genom att alla har en önskan om att bli sedda. "*Makt är en eller flera människors möjlighet att genomdriva sin vilja i det sociala umgänget, och detta även om andra deltagare i det kollektiva livet skulle göra motstånd*"(s.23) (Engelstad 2006).

5:4 Kategorisering

Vi drar paralleller mellan vår diskussion kring kategorisering i förhållande till makt, med skriven diskussion om maktdimensionen i "Diagnosens makt" (2006) vid diagnosställande eller inte. Här berörs frågan hur individen påverkas av att få en diagnos, hur övriga samhället reagerar då någon anses annorlunda än normen samt hur det påverkar vårt behov av att placera in människor i fack och att kategorisera. Vi kopplar bokens innehåll till våra funderingar kring kategorisering, vem som har makt att kategorisera andra eller sig själv samt hur individen fungerar i frågan.

Förändringar i samhället påverkar synen på ens medmänniskor och ens eget förhållningssätt. Under den diskuterade perioden har det västerländska samhället genomgått IT-revolutionen, datoriseringen samt framväxten av nätverkssamhället. parallellt med denna yttre förändring har även vår människosyn förändrats angående vad som anses ligga i enlighet med normen respektive avvika samt på vilket sätt man ser på varandra beroende på var på "skalan" man befinner sig. Diskussionen pågår ständigt kring vad som formar oss till dem vi är varför frågan om diagnos, eller kategorisering i vårt fall, blir särskilt intressant. Å ena sidan kan en diagnos vara något att förhålla sig till samtidigt som den kan vara stigmatiserande. Utifrån en diagnos eller kategori dras även slutsatser om tillhörande förväntningar som inte behöver stämma överens med individens självuppfattning. Vi ser det som viktigt i vår studie att följa utvecklingen för att förstå ungdomarnas värld, inte vår föreställning om den utifrån egna erfarenheter. Kategoriseringsfrågan är också betydande för att kunna se bakom kategorin och utgå från individen i alla unika fall (Hallerstedt 2006).

Kulturen påverkar vårt sätt att förklara och kategorisera, men själva beskrivningen i sig kan också påverka det upplevda. En kategori medför föreställningar om hur samhället bör se på individen men också hur individen bör se på sig själv utifrån dessa föreställningar. Vetenskapsfilosofen Ian Hacking talar om *interaktiva kategorier*. Då kommer den som blir tillskriven en viss kategori att delvis utveckla beteende och känslor beroende på vilken kategori det är. Att kategoriseras har därför en växelverkan som dessutom kan förstärkas

under behandling. Ofta kan individen identifiera sig helt med sin kategori och blir då mer låst inom den. Kategorisering speglar hur samhället ser ut, normer och värderingar samt människosyn, klass- och könsmönster. Hur kategorier delas upp hänger på vilka människor som har makten att kategorisera, får sin röst hörd och har status. Vad som förs fram i media är också en viktig aspekt, det som syns och hörs är det människor ser som norm, ”normalt”. Ju fler kategorier vi har för avvikande eller sjukt desto mindre utrymme lämnas till kategorin ”normalt” (Hallerstedt 2006).

5:5 Kön

Grunden till gruppen mäns överordnade position över gruppen kvinnor anses ofta ligga i samhällets patriarkala struktur. Connell diskuterar även den inbördes makt hierarki som råder män emellan. Maktnormen i västvärlden är att vara vit, heterosexuell medelklassman vilket innebär att ju längre bort en människa står från denna norm desto större blir utanförskapet. Ett intersektionellt perspektiv ser hur olika maktvariabler samverkar i skapandet av människors maktpositioner. En vit västerländsk medelklasskvinna har exempelvis mer makt än en svart arbetarklasskvinna i Latinamerika. Globalt utsätts kvinnor dagligen för sexualiserat (könt) våld. Det strukturella perspektivet ser det sexualiserade våldet som en maktyttring i samhällsstrukturen och som en del av ett könsförtryck (Dominelli, 2006).

1990 skrev Judith Butler ”Gender Trouble” som fick stor betydelse inom könsforskning. Syftet var att skapa trubbel. Hon menar att kön annars varit självklart, kvinna/man, feminint/maskulint och ville ifrågasätta detta. Hon menar att det är en heterosexistisk fördöm att vi är födda till ett bestämt biologiskt kön med tillhörande egenskaper, de förväntade, vad som är kvinnligt respektive manligt samt att de har en relation och en attraktion till varandra följer. Butler ifrågasätter just de naturliga föreställningarna om sexualitet och kön och vill rubba denna heterosexistiska premiss. Hon frågar vad som händer med subjektet/oss människor, om vi ifrågasätter det ”självklara”. Den traditionella föreställningen om kön och sexualitet följer inte utvecklingen i dagens samhälle. Kanske har vi missuppfattat vad som ligger bakom den allmänna föreställningen om kön, genus, kropp och begär. Butler förstår föreställningen om kön och sexualitet som en effekt av den ”sanning” som legitimerats och blivit en del av vårt maktpolitiska system där utrymme endast skapas för heterosexualitet och mansdominering. Vi har konstruerat en orsak till vårt samhälle och normer (Butler 2007).

Utveckling, tid och förändring i samhället öppnar nya tankar kring kön och sexualitet varför traditionella föreställningar borde försvinna enligt Butler. Förutom patriarkat och traditionella föreställningar uppmärksammar hon också det problematiska i att dess motstånd, feminismen, har förespråkat ”kvinnor” som en enhetlig grupp. Med ”kvinna” har man allt för ofta syftat på en ”vit, västerländsk, heterosexuell, medelklasskvinna”. Begreppet tar inte hänsyn till olikheter bland kvinnor och utesluter därför många. ”Normativ sexualitet befäster normativt genus” säger hon och menar att en kvinna utanför de ramar och förväntningar som kopplas till kvinna riskerar att falla utanför ”kön”, likaså HBT-personer (homo-, bi- och transexuella). Samma sak gäller för män. Med genustrubbel vill hon visa att språket inte räcker till att benämna förändringar. Hon skriver att heterosexuell normativitet inte befäster genus utan att genushierarkin snarare garanterar heterosexualitet. Frågor ställs kring om heterosexualiteten blir tvingande genom genushierarkin, om genusnormerna vidmakthålls för att stötta detta och om vi lever upp till normerna för att vi vill eller för att vi måste för att vi ska accepteras och ”passa in”.

Butler tar också upp hur konstruktion och diskurs begränsar eller möjliggör vad som är en begriplig/okej identitet. "Ramarna" skapas delvis utifrån rådande genushierarki samt tvingande heterosexualitet genom upprepning. Ett konstruerat subjekt är skapat utifrån regler och diskurser som markerar när en identitet är begriplig eller accepterad. Handling är knuten till upprepning som accepteras. Reglerna är låsande samtidigt som de möjliggör alternativ. Om det bara finns bestämda former för genus är det dömt att misslyckas och avvikare kommer alltid att finnas som trotsar vad de konstruerats till att bli. De föreställningar som finns kring olika genusformer ger olika uttryck varför människan måste ge flera garantier samtidigt på flera olika krav och förväntningar. Om genusnormerna försvann skulle variationen bli större, den fasta identiteten urholkas och den tvingande heterosexualiteten skulle bli omöjlig i och med att "man" respektive "kvinna" försvann. Att se identiteten som en effekt och som konstruerad öppnar för frihet att skapa sin egen identitet. Butler menar att feminismen är fast i en onödig diskussion om determinering eller den fria viljan. Konstruktion är *inte* motsatsen till handlande, konstruktion ger istället handlandet plats att existera. Hon anser att feminismen borde kritisera imperialistiska strategier; spåra var upprepningar kommer från och vilka konstruktioner som skapar dem, att se de upprepningar och handlingar som är identitetsskapande och förändra dem. Frågan är hur de existerande samhällsstrukturer som försvårar alternativa genusformer kan förändras? Hon ser genus som en iscensättning och frågar sig hur bestående genusidentiteter är och om begär primärt är heterosexuellt? Kön och genus skapas genom uteslutning och hierarki och förekommer som en global kategorisering vilket blir låsande och exkluderande då den inte är kontextberoende. Att ta efter det förväntade innebär inte problem eftersom det "jag" som passar in där är förkonstruerat och klart. Vi har behov av att upprepa men frågan är om vi kan göra det på ett sätt som ger fler genusformer utan gränser och löser upp de gamla. Butler menar att tanken om patriarkatet behöver omprövas och att kön bör ses som konstruerat och ständigt pågående (Butler 2007).

5:6 Diskriminering

Diskriminering är i vår studie aktuellt både i frågan om kön, konstruktion, makt och kategorisering. Ungdomarna möts av diskriminering på olika nivåer utifrån hur andra uppfattar dem. Begreppet diskriminering kan beskrivas som olika behandling av lika fall. Bakom detta ligger okunskap om det okända som då kan leda till generaliseringar och föreställningar utan grund. Särbehandling av en individ eller grupp är vad som kallas diskriminering. Man skiljer på värdeneutral diskriminering samt positiv diskriminering respektive negativ diskriminering. I vardagligt språk diskuteras ofta den negativa formen av diskriminering, där utsatt individ eller grupp får negativ effekt eller konsekvens av den (Frykman 2006). Den juridiska definitionen i lagen om förbud mot diskriminering (2003:307) innefattar situationer där en person missgynnas genom att behandlas sämre än en annan person i en jämförbar situation. Diskriminering handlar i grunden om en kränkning av en persons värdighet.

En form av diskriminering som känns aktuell är *strukturell diskriminering*. Den syftar på diskrimineringsformer som har sin grund i samhällets institutionaliserade regelverk och normsystem. Den berör normer, regler, rutiner, förhållningssätt och beteenden i olika samhällsstrukturer som utgör hinder för underordnade/svagare grupper att uppnå lika rättigheter och möjligheter som de dominerande grupperna har. Denna typ av diskriminering kan uppstå på olika sätt. t.ex. som resultat av slentrianmässiga handlingar som är baserade på förutfattade meningar eller okunskap om etnisk eller kulturell tillhörighet. Här bidrar den strukturella diskrimineringen till att vidmakthålla kategoriseringar på etnisk basis (Frykman

2006). Strukturell diskriminering kan också förekomma då regler som baserats på normativa modeller används på individer/grupper vars förutsättningar skiljer sig åt. Här kan man säga att den strukturella diskrimineringen skapar ojämlikhet genom att tillämpa samma regler på grupper som inte har likvärdiga förutsättningar. Diskussionen om strukturell diskriminering har flyttat sitt fokus från de individuella aktörer som diskriminerar till de regler, rutiner och praxis som gör att vissa individer/grupper missgynnas samtidigt som andra gynnas. Dels utgör ideologiska övertygelser och rasistiska värderingar grund för diskriminering men även rutinmässiga eller oreflekterade handlingar gör att individer/grupper utsätts för särbehandling och vardagsdiskriminering (SOU 2006:79). När enskilda människors attityder, avsikter, handlingar eller värderingar leder till att vissa människor diskrimineras eller utsätts för kränkande särbehandling kallas detta för *individuell diskriminering*. Det kan vara handlingar som enskilda personer ur en viss grupp eller könstillhörighet utför i syftet att medvetet särskilja och på något sätt skada medlemmar ur andra grupper (SOU 2005:41).

5:7 Social konstruktivism

Social konstruktivism är ett kritiskt alternativ till psykologi och social psykologi samt andra discipliner inom socialt arbete och humaniora. Inom social konstruktivism förespråkas tron på människan som aktivt engagerad i skapandet av sin egen unika värld. I traditionell psykologi, behaviorismen, psykoanalytisk teori och evolutionspsykologi ser man motsatsen, att saker och skeenden är av naturen givna eller har en naturlig mening när den påverkar individen på ett förutsägbart sätt samt att allt har en naturlig förklaring. Konstruktivistiska psykologer däremot säger att varje person utvecklar sin värld olikt från andras och att de aktivt skapar mening från upplevelser och erfarenheter.

Det finns två huvudsakliga former av social konstruktivistiska teorier. Den första formen är *micro konstruktivism*, som fokuserar på konstruktionen av språket i interaktion mellan människor. Utgångspunkten här är att det verkliga är det som vi benämner, att vi inte kan påstå något om det som existerar utanför vår egen beskrivning av det. Den andra formen är *macro konstruktivism* där språket i stort och samhällsstrukturerna ramar in vårt sociala och psykologiska liv. Man anser att språkets konstruktiva kraft beror på materiella eller sociala strukturer, sociala relationer och institutionella praktiker.

För att förklara social konstruktivism använder vi oss av begreppet personlighet som exempel. Det vanligaste sättet att tolka vår personlighet är som mer eller mindre stabil och relativt oföränderlig över tid. I traditionell psykologi har personligheten setts som bestämd och den som gör att vi är olika andra. Våra känslor ses då som bundna till den typ av människa vi är. Människan ses då som av särskild natur både som individ och som grupp, vilket också avgör vad vi kan eller inte kan göra. En accepterad förklaring är ofta att ens personlighet har en grund i vem man är och hur man har vuxit upp, att det biologiskt eller givet antagna, är en slags modifikation av omgivningens influenser.

Utifrån social konstruktivism ifrågasätter man istället ifall man har en personlighet alls? Utseende eller saker kan man bevisa genom att visa det för någon annan. Det finns ingen motsvarande objektiv bevisning för personligheten. Ofta observerar vi handlingar hos människor varifrån vi drar slutsatser om deras personlighet. Om vi sedan ifrågasätter aktuell handling kommer vår föreställning om personens personlighet att påverka vår förståelse. Trots dessa antaganden stämmer de sällan överens med vårt eget beteende i vardagen. Man kommunicerar och talar exempelvis olika med olika personer och vid olika tillfällen. Vi betar

oss, känner och tänker olika beroende på vem vi möter, vad vi gör och i vilket avseende. Hur man reagerar i en situation bör därför bero på mer än ens personlighet. Vårt beteende beror med andra ord inte på vilken personlighet vi har utan är unikt för den specifika situation vi ställs inför. Vidare ifrågasätts om personligheten finns inom oss eller kräver interaktion med andra? Ofta beskrivs en person som om dess egenskaper var fast bestämda trots att orden blir meningslösa utan interaktion med andra. Att se på personlighet på ovan beskrivna sätt tillhör också den västerländska kontext vi lever i. Kanske kan personlighet bara förstås i särskilda sociala kulturer i en specifik tid.

Ett kapitalistiskt samhälle är konstruerat kring individen och organisationen, samt tävlan om jobb och marknad. De som anses ha störst kunskap, begåvning, intelligens, förmåga och charm kommer att lyckas där andra misslyckas. Synen på oss själva som individer olika varandra med flera olika personlighets dimensioner grundas i ett samhälle byggt på prestation och tävlan sinsemellan. Såsom den kulturella skillnaden i hur människor tänker och beskriver deras erfarenheter så är vårt språk i ständig förändring och vi accepterar att betydelsen av ord förändras över tid. Det intressanta här är hur ordens innebörd har förändrats. Vi tänker här på betydelsen av begreppet emo som kommit att förändras betydligt över tid. Det finns ord som motiverar till handling snarare än beskriver ett beteende. Språket kan uppmuntra till att identifiera och upptäcka känslor snarare än att bara beskriva dem. Idag är vi mer angelägna att beskriva människors liv i termer av känslor och personlighet än i termer av vad vi gör mot eller med andra människor (Burr 2003).

5:8 Sexualitet

Ett annat exempel på social konstruktivism visas genom att diskutera begreppet sexualitet. Sexualiteten har ofta tolkats som given och ett grundläggande behov som vi inte klarar oss utan, som ett måste för fortplantning. Kvinnors och mäns sexualitet måste därför också vara skild och riktad mot varandra, heterosexuell. Traditionellt sett har mäns starka sexuella drift förklarats som genetiskt given medan kvinnors sexualitet däremot ansetts vara mer selektiv på grund av en strävan efter att hitta "rätt" partner att "föröka" sig med. Det förklarar mäns behov av yngre kvinnor, eftersom de är mer fertila samt menar att kvinnor föredrar "fina förökare". Med sexualiteten som med andra arenor så ser man det "naturliga" som "normalt". Det som klassas som normalt är det som är mest förekommande i en specifik grupp av människor. Att det finns en norm, något som ses som det "normala", medför dock en moralisk aspekt. Vi känner oss mer eller mindre tvungna att anpassa oss efter normen vilken i diskussionen kring sexualitet endast rymmer det heterosexuella valet.

Heteronormen till trots har den sexuella "menyn" gått från normal/hetero eller avvikande/homo, till att idag vara oändlig. Det håller inte att förklara sexualitet utifrån den biologiska eller evolutionära synen. Så många av de olika sexuella dragningar, fantasier som vi människor har, ses som något mystiskt eller till och med som något avskryvärt. Att normen kring sexualitet är så snäv är socialt konstruerat och socialt delat. Sexualiteten skulle inte ses som ett problem om den fick existera som den är, unik och upp till varje individ istället för en biologisk drift. I likhet med personligheten är även sexualiteten inget stabilt fenomen. Sexualiteten är framförallt ett moraliskt problem för människan. I val av sexualitet tar man hänsyn till vad som är norm, vad som förväntas samt fundamentala frågor kring barnafödande, ekonomi/försörjning, familj och boende. Förvånansvärt mycket energi läggs på frågan om sexualitet vilket anses bero på att det direkt binder oss till den ekonomiska och sociala struktur som råder i det samhälle vi lever i. Burr visar att mycket av vad vi tar för

givet om oss själva eller av fenomen runt omkring oss är i själva verket socialt konstruerat och socialt reproducerat av oss själva, utan att vi kanske ens är medvetna om det eller reflekterar kring det (Burr 2003).

Johansson/Lalander (2003) tar upp Foucaults tankar om hur en modern sexualitetskontroll växer fram. Han menar att den moderna människan internaliserat en uppfattning om vad som är ”normal” respektive “onormal” sexualitet. Dagens offentliggörande av sexualitet, i media och i samtal, anser han möjliggöra en form av övervakning och kontroll. Vetenskapliga analyser av sexualitet eller sexualupplysningar har gjorts i frigörande syfte men öppnar samtidigt för nya typer av kontrollmöjligheter och diskurser som människor internaliserar och infogar i sitt tankemönster. Trots att ungdomars handlingar och tankar rörande sexualitet har tolkats genom experimenterande och stora frihetsgrader så finns det fortfarande värderingar och normer, som begränsar och försvårar en fri sexualitet. Det är också en skillnad mellan kvinnor och män vilka möjligheter man ges. Feministiska analyser av ungdomars sexualitet har talat om unga kvinnor som utsätts för sexism, könsförtryck och dominansförhållanden, samt män som har närmast total kontroll över sin egen och kvinnornas sexualitet. Ungdomar formar dels sin egen sexualitet och begär, men utsätts samtidigt för en sexualisering och exploatering via reklam, media och fördomar (Johansson/Lalander 2003).

5:9 Normalitet

Vad som anses ” normalt ” varierar över tid och beroende på kontext. Ofta finns normer införlivat i vårt sätt att tänka och agera utan att vi reflekterar över det. I socialt arbete blir det viktigt att ta hänsyn till de normer som finns i det samhälle och hos de personer man möter för att förstå deras verklighet och sammanhang. Idag kan man fråga sig om det är viktigt och om det ger status att följa normen. Ofta kan det som avviker ge mer respekt eller status för att det vågar sticka ut eller vara annorlunda. Det finns dock en stark norm underliggande i vårt samhälle som tydliggörs främst när den bryts. Om någon går emot normen möts de ofta av motstånd och starka reaktioner. Först då märker vi att normerna ligger så starkt befästa i oss. Normalitet kan definieras på olika sätt, dels genom vad som är statistiskt mest förekommande och dels utifrån kollektiva förväntningar på vad som ses kulturellt önskvärt. Normer, eller outtalade regler, blir ofta som mest synliga då någon bryter mot dem. Normaliteten upprätthålls av våra värderingar och normer. Det förekommer alltid flera normer samtidigt och den är aldrig total, det finns alltid avvikelser. Normalitet och avvikelser finns i alla grupper och alla typer av sammanhang (Svensson 2007). Föreställningar kring kön/genus och sexualitet finns angående vad som anses normalt och eftersträvansvärt i en kultur. För att dessa föreställningar ska kunna upprätthållas krävs att människorna ständigt påminns om det naturliga och rationella i det kulturen förespråkar. Genom dessa kontinuerliga påminnelser segmenteras en viss normalitet i människors medvetande och att bryta denna är svårt, eftersom normaliteten är nära sammanknuten med individers känsloliv, det skapas en rädsla att göra fel (i grunden rädsla över att bli ensam) (Johansson/Lalander 2003).

6 Metod och genomförande

Då vårt främsta intresse är att genom studien fånga ungdomarnas subjektiva upplevelse av sin verklighet förefall sig valet av en kvalitativ metod som naturligt. Den kvalitativa metoden syftar till att nå ökad förståelse, att finna karaktären av ett fenomen och dess innebörd (Widerberg 2002). Vi vill på bästa sätt kunna belysa ungdomarnas verklighet utifrån deras synvinkel. I kvalitativ metod vill man nå just den andres upplevelse för ökad förståelse. Man

studerar vad individer/aktörer säger, skriver eller gör. Den kvalitativa metoden vill beskriva individer och situationer ur ett helhetsperspektiv samt i relation till omgivning och kontext, dock alltid med vissa avgränsningar exempelvis med fokus på ett visst tema (Larsson m.fl. 2005). I kvalitativ metod vill man ta del av berättelser från de deltagandes livsvärld i avsikt att tolka deras mening i vad de säger och gör (Kvale 1997).

Vi har framför allt använt oss av en induktiv metodansats. Det innebär att vi först samlar vår empiri för att sedan applicera teorier och begrepp. Vid deltagande observation och möte med människor på det sätt vi gjort är en induktiv ansats att föredra. Som forskare utgår man då från en hypotes för att testa sig fram till en teori. Först definierar man fenomenet för att sedan ställa någon form av hypotes samt se sin egen förförståelse och ingång (Fangren 2005). Vi har dock även innan tänkt ut vilka teorier vi tänkt kan passa och försökt applicera dem vid genomförandet vilket ger en deduktiv ansats också. Att kombinera de båda brukar kallas att ha en abduktiv ansats. Det kan vara av fördel att kombinera då vi har studerat ett så komplext fenomen som människor. Vår empiri påverkas alltid i någon form av teorier, föreställningar och värderingar. Frågan är om vi därför alltid ser bara det vi vill se eller om empirin har en reell chans att påverka våra slutsatser? Våra tolkningar är alltid begränsade (Larsson m.fl. 2005).

Vi har valt att lägga fokus på två av de tre huvudtyperna av datainsamling inom den kvalitativa metoden; öppna intervjuer och deltagande observationer. Ur intervjuerna hoppas vi få citat, attityd, känsla, tankar och kunskap och ur observationerna göra detaljerade anteckningar och iakttagelser av individerna, deras interaktion och miljö. Vi vill föra samman dessa två datainsamlingsmetoder för att få en bred bild av ungdomarna vi kommer att möta. Den tredje huvudtypen; dokumentanalys, kommer att förekomma till viss del den med. Vi kommer då att ta del av och analysera textmaterial kring emo, ungdomskultur, könsperspektiv samt identitetsskapande, för att sedan integrera materialet i studien (Larsson m.fl. 2005). Att på detta sätt kombinera flera metoder kallas för metodtriangulering och är att rekommendera vid användning av deltagande observationer (Fangren 2005). Vi har också använt oss av gruppdiskussioner med ungdomar, mer informella samtal med professionella, tagit del av populärkulturen samt Internet. Då vi sökte ungdomar på fältet användes etnografisk metod, att finna kunskap genom att vistas på ungdomarnas egen arena. Genom etnografisk fältforskning utförs forskningen helst i naturliga situationer. Med en så bred metodansats som möjligt vill vi öka möjligheten till förståelse för ungdomarna som individer, som grupp samt deras kontext. Genom kvalitativa intervjuer, gruppdiskussioner och observationer kan man förstå vad som döljer sig bakom informanternas handlingar, att det finns en logik. Ofta kan det vara det som andra professionella missar och bara ser det irrationella. Man måste under en tid befinna sig på fältet och prata, observera för att förstå informanternas tankesätt för att så småningom rasera distansen som finns mellan forskaren och informant (Johansson/Lalander 2002).

6:1 Urval

En kvalitativ studie görs alltid i exemplifierande syfte och urvalet blir därför selektivt (Svenning 2003). Urvalet vid deltagande observation utgår ofta från val av ort och plats för att sedan finna deltagare naturligt. Urvalsprinciperna i kvalitativ metod följer inga fasta principer och urvalet blir mer strategiskt för att komma åt dem som bäst kan ge svar på ens frågor och funderingar (Larsson m.fl. 2005). Vårt syfte var att nå ungdomarnas bild varför vi valt att göra observationer och enskilda intervjuer endast med dem. För att komplettera studien och fånga

den kontext de befinner sig i studerade vi även Internet och media samt hade informella samtal med professionella för att skapa oss en uppfattning om hur emo och dessa ungdomar uppfattas eller beskrivs av andra. Att vi pratade med professionella var också ett sätt att försöka få reda på var dessa ungdomar befann sig. Vi ville hitta deras egen arena för att få en så naturlig ingång som möjligt till kontakt.

Vi upptäckte snart att vi var tvungna att gå utanför de traditionella mötesplatser vi inledningsvis sökte på och fick till slut kontakt via Internet samt fältarbete på stan. Då diskussionen om emo varit aktuell ett tag och ungdomarna blivit uppmärksammade utifrån vad de själva såg som en felaktig bild i media möttes vi av en del trötthet kring vidare diskussion och uppmärksamhet. Vi fick dock ett mycket vänligt bemötande av de ungdomar vi själva tog kontakt med på stan. Via forum på Internet var de lite svårare men så snart de förstod att vår intention verkligen var att föra fram deras bild och förstå dem var det flera som ville ställa upp. Av fem planerade intervjuer genomfördes fyra då en ungdom blev sjuk vid ett tillfälle då vi skulle ha träffat honom och en kompis. Därefter kunde vi inte hitta en tid som fungerade för oss alla varför vi har ett bortfall. De observationer som utfördes ägde rum på mötesplatser samt genom fältande på stan. Vi skulle dessutom ha varit med en grupp vi tidigare träffat för gruppdiskussion under ett inspelningstillfälle i deras studio för ytterligare en observation. Detta tillfälle blev tyvärr aldrig av. Vi har med få bortfall lyckats nå många ungdomar för givande intervjuer, observationer och diskussioner.

6:2 Avgränsningar

Vår avgränsning var till en början valet av ungdomar tillhörande just emokulturen som studiepersoner. Efter hand då vår förståelse kring begreppet ökat och vi insett att det finns så otroligt få ungdomar som ens vill identifiera sig som emo idag förändrades vår avgränsning en del. Vi kom istället i kontakt med ungdomar främst tillhörande den alternativa gruppen samt ungdomar som vistas på platser eller forum där de av andra kategoriseras som emo. Vi valde att ta del av dessa ungdomars berättelser dock fortfarande med emobegreppet som utgångspunkt. En avgränsning berör också den jämförande aspekten med andra ungdomars åsikter eller samhällets bild som vi endast valt att ta del av via medier. Geografiskt har vi utfört datainsamling i tre olika kommuner med fokus på Göteborg centrum. Avgränsningar har gjorts utifrån tanken att på bästa sätt kunna fånga ungdomarnas subjektiva upplevelse och förståelse kring vårt studieområde. Tydliga avgränsningar anser vi öka vår möjlighet att fånga den subjektiva upplevelse vi var ute efter genom vår kvalitativa ansats.

6:3 Genomförande av deltagande observation, intervju och gruppdiskussion

Inledningsvis började vi söka igenom olika arenor där vi kunde finna ungdomar för vår studie. Vi besökte samt ringde runt till fritidsgårdar och organisationer för målgruppen. Vi kontakta fältgruppen i City samt fritidsledare i två olika närliggande kommuner för tips om var vi kunde nå dessa ungdomar. Vi sökte oss också ut på stan för att prata med ungdomar i en miljö fri från de professionella. De första vi fick kontakt med var fyra tjejer, varav två senare ställde upp på intervju. Vi pratade lite kring ämnet med dem och det första intrycket var att de fann samhällets bild som orättvist framställd samt emo som ett förvirrat begrepp. Själva tillhörde de dem som av andra kategoriseras som emo medan de själva hade en annan syn på sin stil eller musiksmak.

Efter att ha småpratad lite med ett tiotal ungdomar kring ämnet samt om emotrappan i Nordstan blev vi inbjudna att följa med till en japaninspirerad kväll på en närliggande

fritidsgård. Vi gjorde en första deltagande observation på plats, gick runt på gården och pratade med lite ungdomar om vilka vi var, vad vi ville göra, om vilka dem var, deras intressen samt diskuterade ämnet emo. Vi träffade fyra ungdomar för gruppdiskussion som var intresserade av att ta med oss för observation vid inspelning i studio. Dem närliggande dagarna pratade vi med professionella på olika verksamheter för målgruppen. Vi hade en informell intervju/diskussion kring ämnet med en fritidsledare som tidigare också forskat samt föreläst om ämnet ungdomskultur. Vi kom i kontakt med personal på en fritidsgård i en annan kommun där vi senare gjorde besök för deltagande observation.

På den fritidsgården var vi inbjudna av personal och de hade i förväg pratat med ett par ungdomar som de uppfattade tillhöra emo. Vi pratade inte specifikt med dessa utan gjorde först en observation av hela stället och alla ungdomar på plats för att sedan ha ett samtal med ett gäng ungdomar i ett av rummen. Senare hade vi en gruppdiskussion om ämnet med främst två ungdomar och fyra som deltog delvis. Utöver observationer har vi använt oss av Internet och diskussionsforum dels för att skapa kontakt med ungdomar för intervju och dels för att diskutera med dem där. Vi skapade egna trådar kring vår studie respektive medias framställning av emo, samt tog del av diskussioner skapade av ungdomarna utan att aktivt delta med inlägg. På Internet fann vi också ett forum där andra uttryckte sig negativt och hatiskt om emo, vilket vi valt att analysera i studien.

Via Internet och fältarbete fann vi de sju ungdomar som vi sedan gjort intervjuer med. Vid ett tillfälle var informanten själv medan de övriga intervjuades på egen begäran två och två. Intervjuerna har sedan analyserats och använts i vår analys, likaså materialet från observationer och gruppdiskussioner. Utöver denna datainsamling har vi tagit del av medias texter och inslag i TV om emo. Vi har också hittat mycket litteratur om ungdomskultur, gemenskap, kön, makt, sexualitet, identitet social konstruktivism och kategorisering etc. som varit av relevans för vår förståelse för ungdomarna och analys av empiri och material.

6:3:1 Deltagande observation

Till deltagande observation räknar vi tre besök på olika mötesplatser samt ett tillfälle på fältet. Genom deltagande observation har vi försökt att följa ungdomarna, vara observanta på vad som sägs och hur de interagerar med varandra genom att vara på plats och delta samtidigt som vi försökt att inte påverka samspel och mönster. Vi småpratade med ungdomarna, både lite om vilka vi var samt om dem, vad dem gjorde, deras intressen osv. Efteråt tog vi anteckningar för att minnas vilka intryck vi fått. Deltagande observation liknar fältarbete och används som metod just när man vill komma nära dem man studerar för att kunna se verkligheten utifrån deras värld. Det vanligaste användningsrådet är att studera vardagssituationer. Idealet är att vara ett närvarande subjekt, inte en åskådare, att kunna delta och observera utan att påverka situationen. Det gäller att som forskare vara engagerad och flexibel inför alla de val och situationer som uppstår. Fokus ligger på att studera det sociala livet och finna kunskap om en grupp utifrån dem själva, vad de gör, kommunicerar och hur vi uppfattar dem. Vill man som vi finna ett kollektivt handlande eller innebörden för individen av att tillhöra en viss grupp är deltagande observation att föredra som metod. Den ger tillgång till unik förstahandskunskap, direkt från ungdomarna själva. Vad vi får för intryck under detta fältarbete präglar vår förståelse av ungdomarna och kan öppna för en vidare bild av deras verklighet. Fältarbete är en ständig process som hela tiden öppnar för nya frågor (Fangren 2005).

6:3:2 Intervju och gruppdiskussion

Till skillnad från en deltagande observation är en intervju en mer konstruerad situation där man i och för sig på ett helt annat sätt har tid att diskutera sig fram till en förståelse. *“Intervjuer presenterar den förförståelse människor har när de skall sätta ord på sin egen erfarenhet”* (s.33). Intervjuer kan bara ge den subjektiva bild som informanten har av sig själv eller sin omgivning. Om forskaren står tydligt utanför vad som observeras lämpar det sig extra bra att utföra intervjuer. I vårt fall är det rätt tydligt att vi kommer in som utomstående i de sammanhang där det annars bara vistas ungdomar. För att mer tydligt visa att vi vill fånga deras åsikter och tankar kan det då vara av fördel att ha intervjuer i kombination med observationerna. Intervjuer ses som ett sätt för informanterna att presentera sig själva, vilket innebär att vad de säger kan strida mot vad de faktiskt gör. Den information som framkommer av intervjuer är intressant i sig men kan inte framställas som en tolkning av hur ungdomarna handlar. Det som sägs under en intervju bör tolkas som det informanten vill framhäva alternativt som den förståelse de har av sig själva och sin verklighet (Fangren 2005).

Innan intervjugenomförande har vi haft kontakt med ungdomarna via Internet, telefon eller informellt möte. För att lyckas fånga ungdomarnas berättelse utan att styra eller påverka dem för mycket gjorde vi ett semistrukturerat intervjuformulär med en del lite friare frågor vi önskade skulle öppna för berättande. Intervjutekniken gör att det kan vara svårt att försäkra anonymitet eftersom det är en personlig berättelse som analyseras. Att ifrågasätta eller vara skeptisk är inte etiskt korrekt under en forskningsintervju. Vi som forskare bör istället lyssna och i efterhand analysera och ifrågasätta. Frågan man då ställer sig är när vi kan göra en tolkning som går utanför den tolkning som den deltagande gör över sig själv. I en intervjusituation är det också viktigt att inte ha ledande frågor för att inte påverka de svar man får. Innan våra intervjuer gjorde vi en intervjuguide att följa som innehöll främst bredare frågor för att nå deras egen berättelse. Det är viktigt att försöka skapa en bra relation inledningsvis för att skapa en avslappnad situation för den deltagande att uttrycka sig i. Vi tittar på all typ av kommunikation samt försöker undvika att ställa frågor där de kan se vad vi vill att dem svarar. Att vara medveten om den bestämda maktassymmetri som förekommer i och med att vi tar initiativ till kontakt, vi bestämmer ramarna för samtalet, vi definierar situationen och det är vi som styr samtalet. I ett intervjufall hade vi en respondent vilket kan öka den makt vi har med tanke på att vi var två och han en. I övriga fall var respondenterna två och två. Innan materialet analyserats har återkoppling skett till informanterna för godkännande av det som skrivits ut (Fornäs m.fl. 1994).

Berättelsen är en alternativ väg till kunskap som visar den ständigt språkligt förmedlade och tolkade världen. Tolkningen blir en del av berättelsen som skapar sammanhang mellan handling, händelse och fenomen. Kunskap genom berättelse kallas även narrativ kunskap. Den har alltid en värde dimension, vad som sägs respektive utelämnas, konstruktion och dekonstruktion. Det finns flera olika alternativ både att berätta och att tolka vilket öppnar upp för flera sanningar (eller ingen alls). Talar om språket som en viktig faktor, det döljer lika mycket som det blottar. Konstruktionen blir till genom subjektets aktiva interaktion med världen. Konstruktion och särskilt social sådan bör därför alltid ses i relation till sin intersubjektiva kontext (Larsson m.fl. 2005).

6:3:3 Enografisk studie/fältarbete

Fältarbete som metod har blivit allt vanligare. De först intrycket är viktigt, samt att försöka se det ovanliga i ständigt upprepande händelser, fånga det särskilda i det vardagliga. Forskaren

får dels vara känslig mot vad som sker på fältet, dels vara kritisk mot sin egen roll och tolkningar som forskare. Det är bra att försöka ifrågasätta det självklara och vad ungdomarna tar för givet. Kontexten och helhetsbilden är i fokus. Observationen innefattar allt från handling till alla former av kommunikation. Man kan studera hur ungdomarna rör sig i rummet, vad de uttrycker genom stil, ord eller sätt att vara, hur de talar och vad de säger/utelämnar. Det är intressant att se hur de olika kommunikationssätten samspelar eller motsäger sig varandra, om yttrande och uttryck stämmer överens. De ungdomar vi har träffat kan vi jämföra i de olika rum vi mött dem. Poängen är mer att beskriva vad som sker än att lägga värderingar i det, samt viktigt att undvika beskrivningar som bara kan förstås i jämförelse med något annat. Vår metod ger möjligheten att se skillnaden mellan vad som sägs av ungdomarna, andra och vad vi uppfattar händer på plats. En etnografisk studie ger erfarenhet snarare än kunskap, förståelse utan att veta allt och finner mening istället för sanning. Sammanhangen ses som väsentliga samt att ha fler datainsamlingsmetoder. Under vår observation blir vi själva också observerade vilket ger en annorlunda forskningssituation. Hur vi och ungdomarna påverkar varandra blir intressant (Fornäs m.fl. 1994).

6:3:4 Dokumentanalys och diskursanalys

Vi kombinerar genom dokumentanalys vår studie och empiri med skrivet material. En etnografisk textanalys innebär en analys av de texter som förekommer inom det fält vi studerar i observation och intervju. Här ingår de tidningsartiklar, studier och texter vi stött på kring emo och ungdomskultur som vävs in i förståelse och analys (Fangren 2005).

Då vi gjort en studie om människor tyckte vi också att det var viktigt att analysera rådande diskurs i deras omgivning. Vi har därför försökt väva in en diskursanalys i samband med vår studie för att fånga egenskaper och tillhörigheter utifrån tanken att de är diskursivt formade, språkligt bundna och synliggörs i handling. Att ha ett diskursivt förhållningssätt innebär att ta hänsyn till diskurs i hela processen, både vid datainsamling, utförande och analys. Vi vill på så sätt uppmärksamma de gällande diskurserna, det normativt uttalade, i det samhälle ungdomarna befinner sig för att kunna se bakom det när vi möter dem. Vi vill på så sätt se något mer än det som redan tar stor plats i det offentliga rummet. Genom tron på social konstruktivism kommer vi mötas av flera olika verkligheter beroende på vem som berättar eller tolkar. Vi studerar olika sätt att förstå, uppfatta och förklara fenomen samt ser hur olika föreställningar får olika betydelse i skilda sammanhang. I diskursanalys är frågan om vad som ses som sant i en viss kontext central. Skillnaden mellan naturligt förekommande material och det material som forskaren har fått fram diskuteras vidare. Vi har exempelvis använt oss av forum på Internet innehållande diskussioner som vi själva inte startat eller deltagit i utan som besvarar frågor eller berikar vår studie ändå. Detta material anses ge en bättre bild av ungdomarnas interaktion än den som vi påverkat genom deltagande (Börjesson/Palmblad 2007).

6:4 Analysgenomförande

Analys vid deltagande observation och fältarbete pågår hela tiden. I analysen ingår allt från problemställning, nedskrivning och sortering av fältanteckningar till kvalitetssäkring och publicering. Analysen innehåller all form av tolkning och bearbetning av det material som kommit fram (Fangren 2005). Innan vi analyserat vårt material har vi läst igenom intervjuer och anteckningar flera gånger. Vi har gjort anteckningar i marginalen och "kodat" av vad vi sett i materialet, samt försökt utläsa det viktiga i kulturen både beskrivande och abstrakt/teoretiskt. Vi har gjort en tematisering av materialet (Johansson/Lalander 2002).

I vår analys har vi valt att utgå ifrån fyra olika teman som vi anser fånga svaren på våra frågeställningar på ett bra sätt. De teman vi valt är;

Gemenskap, Moralisk panik, Unik och Kön & sexualitet.

Gemenskap; vi har försökt beskriva vikten av att tillhöra en gemenskap hos de ungdomar som vi träffat. Vi har problematiserat detta utifrån konstruktivism för att visa varför de söker sig till varandra och vad det betyder för dem.

Moralisk panik; i detta tema har vår önskan varit att beskriva och problematisera den bild som normsamhället har av ungdomarna. Vi har velat belysa ungdomarnas utsatthet och hur deras omgivning gör dem till ett problem.

Unik; här vill vi visa hur viktigt det är för ungdomarna att vara unika och att ställa sig själva och sin grupp i relation till andra. Kategorisering är själva stommen i detta stycke.

Kön & sexualitet; problematiserar och ifrågasätter de traditionella könsmönstren och heteronormen samt visar på reaktionen av att bryta mot dessa.

6:5 Etiskt förhållningssätt

Vi har valt att gå efter forskningsetiska riktlinjer för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning enligt Vetenskapsrådet. Här har vi tagit del av etiska riktlinjer för forskning som involverar människor samt särskilda riktlinjer vid forskning om barn. Här berörs krav på information, samtycke och konfidentialitet. Innan varje intervju informerade vi om de olika etiska principerna och vad de innebär. Vi förtydligade därefter att deltagandet var frivilligt och att de när som helst kunde avbryta intervjun om de önskade. Vi var två som närvarade under intervjuerna och funderade innan på att det skulle kunna upplevas som en ojämlig situation för informanterna. I tre fall av fyra var dock informanterna också två samtidigt varför vi fortsatte att delta på båda två. Intervjuerna spelades efter godkännande av informanterna in på band. När vi förberedde frågor försökte vi tänka på att inte falla in i det fack av kategorisering och generalisering som ungdomarna verkade ha upplevt tidigare. Det var också lite svårt att försäkra ungdomarnas anonymitet dels för att de var två, dels för att vi genomfört djupintervjuer samt utgått från en kvalitativ metod som inrymmer fler detaljer av de deltagande. Att forska på människor är nödvändigt för att kunna hjälpa dem som lever under svåra villkor. Det är dock ett starkt krav att risker och skador för de deltagande minimeras. Vi som forskare har här ett etiskt ansvar gentemot de deltagande ungdomarna. Forskning måste kunna utföras med respekt för människovärdet, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Viktigast är människans välfärd och går före vetenskapens och samhällets behov. Deltagarna kan därför alltid dra sig ur studie under tidens gång (codex.vr.se).

På sidan finner vi även ”Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor”. Den innehåller bestämmelser om etikprövning inklusive bestämmelser om samtycke till forskningen. Den har skapats för att skydda individen vid forskning. Då flera av våra ungdomar var under 18år tog vi en extra titt på den del av lagen som rör detta under ”Forskningspersoner under 18år”. Där skrivs att om ungdomen i fråga är införstådd med vad forskningen innebär för egen del om de deltar kan eget samtycke ges om ungdomen är över

15år. Frågan berörs i 16-18§. Eftersom vi gör en kvalitativ studie där syfte och frågeställningar varierar lite beroende på vilka vi pratar med och vad vi får fram kan det vara svårt att försäkra oss om att ungdomarna vet vad ett deltagande kan innebära för dem själva. (codex.vr.se).

Den etiska aspekten ska följa hela forskningsprocessen. Vi ska se över var roll som forskare, vilka frågor som tas upp, till vem och hur samt överväga vilken metod som lämpar sig bäst. Den etiska aspekten genomsyrar genomförande, analys, resultat och rapportering. Det finns etiska koder, riktlinjer och tolkningar att förhålla sig till, dock inga fasta regler. De tre främsta etiska riktlinjer som finns är informerat samtycke, konfidentialitet och konsekvenser. *Informerat samtycke* innebär att de som ingår i studien ska vara införstådda om vad den innehåller och vem som kan ta del av den. De ska veta att deltagande alltid är frivilligt, och att de kan välja att avbryta när som helst. Vem som ger samtycke kan vara en komplicerad fråga med tanke på makt. Ungdomarna får förlita sig på att vi talar sanning och att vi informerar om allt de kommer att behöva veta. Man får ställa sig frågan hur mycket info som tas upp, när, var osv. Då studiens resultat kan tyckas påverkas för mycket om syftet berättas vill man inte göra det.

Begreppet *konfidentialitet* betyder att personen i studien inte ska kunna bli igenkänd utifrån materialet av andra. De ska inte målas ut och deras ord ska inte förvrängas. Det finns undantag då konfidentialiteten lagligt kan brytas eftersom den är omöjlig att bevara på grund av studiens innehåll. *Konsekvenser* innefattar här att man som forskare alltid försöker vara medveten om de konsekvenser som studien innebär för den deltagande. De deltagandes risk att ta skada eller målas ut ska vara minimal. Forskaren bör ta hänsyn till vad som kan hända om viss information kommer ut. Det är vårt ansvar att tänka så, det kan vara för svårt många gånger för de deltagande att förstå vad det kan innebära att säga en viss sak. Forskaren har ett vetenskapligt ansvar över att "vetvärd, kontrollerad och verifierad kunskap" ges i så stor utsträckning som möjligt. Relationen till den deltagande varierar mycket, det beror på hur delaktiga vi är i deras värld sam vice versa hur deltagande de är i studien och därmed i vilken grad de påverkar resultatet. Det är också viktigt att studera vår egen roll, inte bara hur vi påverkar de deltagande utan även hur vårt deltagande i exempelvis observationerna påverkar oss (Kvale 1997).

6:6 Litteratursökning

Litteratursökning har pågått kontinuerligt största delen av studieprocessen. Vi har använt oss av Universitetets och bibliotekets databaser för att finna relevant litteratur till vår studie. Via varken Libris eller genom "Social service abstracts" CSA Illumina fann vi något tidigare skrivet om emo. Vi hittade dock intressant litteratur om ungdomskultur, gemenskap, identitet, teorier och andra begrepp av vikt för studien. Vi har också använt Internet samt tips från vår handledare för att nå litteratur. Medias bild och lästa artiklar och arbeten har varit till nytta.

6:7 Reliabilitet

Med reliabilitet vill man som forskare försäkra läsaren om att de resultat som presenteras är tillförlitliga. Genomförandet har stor betydelse för reliabiliteten och det är viktigt att de informanter som valts ut för intervju kan representera vad man vill undersöka. Sammanfattningsvis gäller det att minska risken för att slumpen har givit resultaten och visa på möjligheten för andra forskare att med samma metod finna samma resultat, att resultaten är *intersubjektivt testbara* (Thurén 2004).

Vi har funderat en del kring hur konstellationen vid intervjutillfällena kan ha påverkat resultaten. Att vi var två som intervjuade kan ha försatt informanten i en position där de känt sig underlägsna eller pressade. Att det var en av oss som ställde frågor och hade huvudansvaret vid varje intervju hoppas vi minska denna risk. Vi tänker också att det på olika sätt påverkade ungdomarna att dem i tre tillfällen var två. Hur de påverkar varandra beror mycket på vad de har för relation sinsemellan. Vid ett intervjutillfälle befann vi oss på deras arena och vid resterande på vår, detta kan också påverka hur bekväma de känner sig eller hur utrymmet att prata ostört ser ut osv. Vilken miljö man befinner sig i och hur personen som utför intervjun går till väga kan påverka utfallet av resultaten (Svenning 2003). Vi anser att vi har en hög reliabilitet då vårt syfte att nå förståelse för ungdomarna känns som att vi lyckats uppfylla, i alla fall hos de unika ungdomar vi mött. Det känns också bra att de ungdomar som deltagit i enskilda intervjuer gjort detta oberoende av professionella varför risken att bli igenkänd av dem minskat. Vid observation är det svårt att uttala sig om reliabiliteten. Vi gjorde observationer vid flera tillfällen på olika ställen. Hade vi observerat ett och samma ställe under en längre period kunde vi därmed ha ökat vår reliabilitet och minskat chansen att slumpen avgjort just den kvällen vi var där.

6:8 Validitet

Om studien har hög validitet innebär det att man har lyckats undersöka det som från början var tänkt samt att kunna koppla samman teori och empiri. Själva undersökningsgenomförandet ska vara relevant för resultatet och kunna ge svar på ens frågeställningar. Krav på validitet gäller alla studier oavsett metodansats. Vilket urval som görs påverkar resultatet i stor utsträckning då urvalsfel kan resultera i en låg validitet (Svenning 2003).

Vi har valt en bred metodansats genom triangulering och vi tycker att vi har fått en bra bild av ungdomarnas verklighet. Validiteten i vår studie har utifrån det ursprungliga syftet av att förstå ungdomar inte blivit hög. Enligt vårt omformulerade syfte av att förstå ungdomarna som vi mött samt att förklara emobegreppet och ungdomskultur så har validiteten varit hög. Vi har funnit svar på våra frågor och har dessutom utöver det funnit mycket intressant information. Om man har gjort en studie och kommit fram till resultat och slutsatser på så kort tid som vi har gjort är det viktigt att poängtera att man inte kommit fram till något absolut. Det vi har funnit är en tolkning, "ett resultat av en tolkning" (Johansson/Lalander 2002). Genom att samla in data från flera olika håll och utifrån olika metoder minskar risken att val av insamling påverkar resultat eller slutsats. Validiteten har en bredare innebörd i kvalitativa undersökningar och genomsyrar giltighet, tematisering, planering, metod och etik, tillförlitlighet i materialet, utskrift, analys och rapportering. Den interna validiteten bedöms efter om man undersökt vad man ville undersöka medan den externa berör hur vår studie i relation till andra kan visa eventuell generaliserbarhet (Larsson m.fl. 2005).

6:9 Generaliserbarhet

Vanligtvis är det svårt att dra generella slutsatser utifrån en studie baserad på kvalitativ metod och subjektiva upplevelser. Vårt val av flera metoder och en bred ingång kan dock ge en större förståelse som till viss del kan ge generella drag. Vi har följt diskussioner via forumen där många fler ungdomar än de vi mött utanför Internet deltagit varför vi har många röster att gå på. Man kan se mönster och vissa återkommande drag i hur emobegreppet beskrivs, hur

ungdomarna berättar om sin verklighet samt hur media och samhälle framställer ungdomarna. Vi har dock valt en kvalitativ studie som är menad att vara exemplifierande till skillnad från en kvantitativ som är mer statistiskt generaliserbar (Svenning 2003).

7 Analys och bearbetning av material

Vi har nedan analyserat vår empiri och vårt insamlade material utifrån valda teman. Vi hoppas kunna ge våra informanter en rättvis bild av deras verklighet.

7:1 Gemenskap

Via våra informanternas berättelse och genom vad de uttryckt inför oss så har vi förstått hur viktigt det är för dem att tillhöra en gemenskap där de kan vara fria och ingå i en grupp som är tillåtande och som gör att de känner sig "trygga". Genom att använda sig av symboler markerar ungdomarna enheten i gruppen för andra, vilka upplevelser de tar del av och vad de tillhör. Gemenskapen leder till att kollektivismen och solidariteten stärks. Ungdomskulturer skapas genom upplevelser från familj, skola, vardagsliv och media. Ungdomarna använder sig av ideal, symboler, normer och kunskaper som hämtas från medierna och det tillsammans med uppväxten, föräldrar, skola och etablerade institutioner gör att de skapar kulturella uttryck. Symbolerna som de använder sig av finns i deras språk, slang och skämt, i deras kläder/stil och utseende men även i deras intressen och åsikter som tex. musik, idrott och politik. Kulturerna förändras ständigt som en reaktion på att samhällsförhållanden förändras samt som en konsekvens av medias förändring av utbudet av stilar och symboler (Johansson/Lalander 2002).

Vi vill ta upp social mobilisering, då vi tänker att det är precis vad ungdomarna vi mött själva gör. Ofta handlar det om utstötta eller mobbade ungdomar som i gruppen funnit styrka och trygghet i varandra. Vi menar att de i grupp stärker varandra som individer på ett tydligt mobiliserande sätt. Om ungdomarna själva skulle hålla med om bilden att de som grupp är utsatta skulle de med hjälp av social mobilisering ha en stark utgångspunkt för förändring. De professionella (fältarbetarna) verkar ha en önskan att komma dessa ungdomar närmare samt anser att dem vistas i en "riskfylld miljö" och är en utsatt grupp. Vi tror att de med fördel bör arbeta mer med social mobilisering för att förändra läget. Under våra intervjuer så framkom en önskan om förändring för de ungdomar som vistades på emotrappan, de hade visioner som de berättade om, ett ställe där de kunde få vara utan att bli utsatta av omgivningen. En av våra informanter beskrev till och med i detalj dennes "fiktiva dröm" om hur det skulle kunna se ut. Intervjun slutade med att de skulle försöka organisera sig genom att göra en namninsamling och visa det för myndigheter, ett försök till mobilisering.

"Vi borde typ ta en lapp och så ska folk skriva ner deras namn...? (tjej 18 år)"

"Något eget, så skulle inte folk stirra på en hela tiden och kalla oss för fördomsord... Vi gör det vi två?! (tjej 17 år)"

"Ja!, nu är det bestämt! (tjej 18 år)"

Ungdomarna som vi träffade samt de ungdomar som pratade med varandra på forumet på Internet beskrev en ganska tydlig bild på hur de var innan de hittade gemenskap i den alternativa världen. Det är bilder som mobbad, utanför, utstött, "nobodys", ful, nörd, patetisk

etc. Detta styrker vår tro om hur viktigt det är att tillhöra något. Men genom att inte vara respekterade av normsamhället bidrar det självklart till att de unga får "panik", att de blir utsatta på nytt. Det är mycket därför som vi tror att de reagerade så kraftfullt över att bli instoppade i ett fack utan att vara respektabla i andras (normens) ögon. Men inom den "alternativa rörelsen", speciellt för de ungdomar som umgicks med varandra på emotrappan, var det en tydlig organisk solidaritet mellan individerna. De talade i termer som respekt, att de respekterade varandra och andra bara andra respekterade dem tillbaka. Solidariteten gentemot varandra var väldigt tydlig både i deras sätt att umgås och i hur de beskrev i ord för oss hur det är inom gruppen. De visade på en styrka som de hittat hos varandra och vänskapen dem emellan var otroligt stark. För många var gemenskapen den första som de någonsin upplevt efter år av utanförskap och mobbning. På trappan har de hittat sin "familj", "hittat hem" som många uttryckte sig.

"Trappan var nog det bästa som hände mig faktiskt, där träffar man jätte sociala och trevliga människor... Man har någonstans att gå om man inte har någon att vara med, då kan man gå till trappan och de är alltid någon där... (kille 16 år)"

Den grupp ungdomar vi mött pratar mycket om respekt samt att stötta varandra. För många har gruppen och de andra betytt en väg till att hitta sig själv och att bli stärkt. Vi menar att de därigenom har en horisontell solidaritet gentemot varandra.

Sedan vill vi även belysa hur det digitala rummet skapar känsla av samhörighet och gemenskap. Idag använder sig ungdomarna av Internet för att kommunicera, integrera och hitta likasinnade. Vi äldre, inte generationen dator uppväxta, lägger ofta mycket moraliska åsikter om ungdomarnas nya kommunikationsform. Att det är osunt, att ungdomarna isoleras när de inte integrerar öga mot öga. Detta anser vi är en väldigt förlegad syn vilket även Bellander (2006) påpekar. Ungdomar idag har bara en bredare och större arena för kommunikation än vad vi hade tidigare. Normen säger att man ska använda sig av de vuxnas språkbruk men ungdomarnas språkbruk, databaserad kommunikation, är något som ungdomarna idag skapar själva som norm och detta kommer att bli den gällande normen i framtiden. Skillnaden mellan muntlig och skriftlig kommunikation är mer diffus bland ungdomarna. De har inte så stor betydelse av vilket som man använder idag eftersom båda sker i realtid. Att chatta med varandra på nätet kompletterar snarare än ersätter den traditionella muntliga kommunikationen som tex. telefonsamtalet. Det är ett enkelt och smidigt sätt att prata med andra samt att hitta andra som delar ens intressen och åsikter.

Internet bidrar även till identitetsexperimentering som är den enskilde individens projekt. De bildar nya kollektiva gemenskaper som tex. rörelser och nätverk, och kollektiv mobilisering där de stärker varandra och motstånd kan bildas. Det negativa med det kan vara att tex. pedofiler kan sprida bilder och nynazister kan sprida propaganda och rekrytera medlemmar. Sist men inte minst så bidrar Internet till att hitta kärleksrelationen (Johanson/Lalander 2002). Av våra informanter, främst de som vi träffat via ungdomsforumet, har vi förstått att Internet är väldigt viktigt. De har genom forumet hittat vänner, relationer och en gemenskap med andra (likasinnade) som utmynnat i många positiva saker som, känsla av att tillhöra, arbete, trygghet och till och med kändisskap.

"För mig betyder Internet väldigt mycket, de är liksom lättare än att gå ut och leta efter folk, typ tar tag i någon på stan och typ "hej, vill du prata med mig... (skrattar) (tjej 18 år)"

Det material som vi tagit del av på Internet visar på hur viktigt det är att tillhöra en grupp av likasinnade som förstår dem, som delar samma livserfarenheter så som mobbning, utanförskap osv. Tillsammans diskuterar de orättvisor i samhället, gemensamma intressen, frågar efter råd, diskuterar stilar och musik och lär känna människor. Dessa relationer som skapas över nätet kan även leda till möten i "verkligheten" där starka vänskapsband eller kärleksrelationer uppstår. Det blir ett forum som hjälper de unga med identitetsskapandet, de hittar stilar, diskuterar tillsammans vad som gäller och inte gäller, vad som är inne respektive ute. Det är lätt att orientera sig och frågan om "äkthet", ifall ungdomarna verkligen "är sig själva" på nätet är ju lika relevant som frågan ifall du alltid är "dig själv" i de möten som sker öga mot öga anser vi.

Att tillhöra har blivit en vändpunkt för de allra flesta av våra informanter. De har hittat en gemenskap där de upplever sig friare. De "mådde inte så bra innan" är en fras som var genomgående hos ungdomarna. Det verkar vara en utsatt grupp redan innan de hittade varandra men tillsammans har de enats och blivit starka. Vi anser att detta är en väldigt varm och välkomnande miljö. Under våra observationer på fältet har vi blivit väldigt vänligt och respektfullt mottagna av de unga. Genom att visa dem respekt och ödmjukhet så välkomnas man med stark kraft. Det vi såg var en oerhörd vänlighet och respektfullhet inför varandra. Det gick ut på att stötta varandra genom glädje och kärlek. Det var en väldigt varm miljö med stor acceptans för olikheter, något som ingen av oss mött innan i de traditionella mötesplatserna för ungdomar som tex. skola, fritidsgårdar etc. Vår nästa tanke vill vi därför belysa ur ett social konstruktivistiskt synsätt.

Enligt social konstruktivism så skapas tex. personlighet, sätt att vara på/integrera, språk som används och jargonger utifrån vem vi möter och utifrån miljön vi lever i. I mötet med andra så konstrueras beteenden, mönster och kulturer. Utan interaktion med andra så kan inget uppstå eller bara vara av en naturlig förklaring så som beteende, personlighet och hur man känner och tänker. Med denna utgångspunkt vill vi visa på att emo begreppet konstruerats av människor i samhället med hjälp av media och normer som upprätthåller bilden. Genom att ungdomarna själva ser den bild som normsamhället skapat av begreppet "emo" så kan de söka sig dit. Av våra informanter som vi mött i det offentliga som rör sig mer eller mindre på emotrappan så har vi utläst att de hittat gemenskapen på trappan på grund av att de tidigare inte hade vänner och var utstötta från normsamhället. Det som de då söker är en gemenskap där de kan hitta likasinnade, som också mår dåligt och är utsatta. De letade en gemenskap och hittade "emo" och fick då mörka tankar som en av informanterna beskrev. Eftersom bilden av emo är ungdomar som möts och har självskadebeteenden så är det inte så konstigt ifall ungdomar söker sig till den gemenskapen då de önskar finna några andra som förstår och lever i samma situation. En av våra informanter uttryckte sig som följer:

"Väldigt emo, började med självmordstankar och sånt där (tjej 18 år)"

Det visar på att hon sökte en grupp att tillhöra. Trodde att hon skulle finna den konstruerade bilden av "emoundomarnas" gemenskap. Vidare berättade de att då de väl kommit in i gemenskapen så började de må bra. Tillsammans lyfte de varandra och deras destruktivitet och utanförskap byttes ut av en känsla att tillhöra något och som informanten vidare beskriver:

"Jag har mognat lite grann, jag tröttnade på den där mörka dystra stilen å nu går jag i

fluffiga rosa saker... "skrattar"... (tjej 18 år)"

Gruppen har tillsammans konstruerat, i ett samspel med varandra, en positiv gemenskap. En gemenskap där man tar hand om varandra och där solidaritet och vänskap mot alla odds är grunden. Genom denna konstruktion så förändrar ungdomarna den framställda bilden av den "destruktiva gemenskapen" till en plats där de tillsammans är "utanför" normen. Ifall man inte tillhör denna gemenskap så är det svårt att förstå och se hur ljus och varm gemenskapen är och vi tror att det är en av orsakerna till att den negativa bilden av "emo" fortfarande finns kvar. Dessutom genom att ungdomarna tillsammans upplever en "helt ny" värld, med riktiga vänner och en gemenskap som är beroende av varandra så konstrueras normer inom kulturen. Dessa konstruktioner ser vi är normbrytande. I deras gemenskap ska man vara; tillåtande, visa respekt, vara soldariska mot varandra och "vara sig själva".

"Man får vara sig själv... Om man ska vara med oss så ska man helst vara sig själv och säga vad man tycker... (tjej 17 år)"

Genom detta så har ungdomarna konstruerat en norm hur man ska vara för att kunna tillhöra gruppen. Det visar på att alla kulturer konstruerar sin egen verklighet, normer etc. Det vi tycker om just denna gemenskap är att den är väldigt normbrytande. Det är tydligt att alla deras handlingar, tankar och känslor är konstruerade för att de tidigare varit utsatta och har en stark känsla av "trötthet" över detta som gjort att de i alla sina handlingar önskar bryta den negativa "trend" som de tidigare varit en del av.

Det vi mer sett är deras sätt att hantera den strukturella diskriminering som de som grupp blir utsatta för. Vi kommer att tala mer om detta i temat "moralisk panik" där vi kommer att försöka problematisera hur det kommer sig att normsamhället reagerar så kraftfullt på "emoundomarna". Men redan i detta tema vill vi tala om hur ungdomarna som kollektiv hanterar och uttrycker sig för att värja sig mot förtryckarna.

Först och främst beskrivs det i olika medier som vi tagit del av att ungdomarna "provocerar". Vi har därför undersökt på vilket sätt detta sker och den enda förklaring vi hittat är att de provocerar bara genom att de finns i det offentliga rummet. De verkar störa genom att de är annorlunda. Ungdomarna själva är "stolta" över deras gemenskap och visar detta utåt. I gruppen har de konstruerat normer hur man ska vara för att tillhöra vilket vi beskrivit ovan. Det innebär att ungdomarna i det offentliga är väldigt öppna med att uttrycka denna "norm". De visar utåt att de är starka tillsammans, att de är fria, tänker fritt och "är sig själva". Deras normer inom gruppen bryter mot det normativa sättet att vara i samhället och det tror vi provocerar allmänheten. Ungdomarna beskriver att de blir spottade på, får kommentarer som; "gå och cutta dig", "jävla emo", skrikna efter sig. Hur hanterar de detta? Vi ser att de använder sig av medel som även där är normbrytande. "Normalt" i vårt samhälle är att ge tillbaka, oftast genom våld och hot visar man att man "står upp för sig själv". Emoundomarnas sätt att hantera normens förtryck är att; antingen bara ignorera eller att "spela" på deras egen utsatthet. Som en av ungdomarna säger:

"Innan, när jag var emo då eller mer mot emo hållet och hade svart snedlugg och kladd runt ögonen så var jag mer; "åh snälla, låt mig vara"... lite försiktigare... Och folk bara; "åh, jävla bögl"... "är du tjej eller kille"... och jag bara; "åh, låt mig vara". Nu ifall någon säger; "jävla punkare" så säger jag bara; "tack för komplimangen, jag är ett svin, va vill

du? (kille 16 år)”

”De e roligt när folk försöker va elaka typ; ”jävla äckel!”, eller nåt och man bara bugar och bockar och säger; ”tack!”... deras min blir väldigt konstig, dom bara; ”öhhh!!!”. Antingen skrattar dom åt mig för att dom tror att jag är seriös och då skrattar jag tillbaka eller så skrattar dom åt mig för att dom inte har något bättre för sig eller så står dom bara tysta och liksom bara; ”jaha, vad är detta för nåt?!”... de är jättekul och se, mycket roligare än att bara vara tyst... (kille 16 år)”

Det handlar även här om att bryta normer anser vi. Genom att spela på ”bilden” av emo så tar ungdomarna tillbaka makten, gör motmakt mot förtrycket de blir utsatta mot.

Vår slutsats inom detta tema är att tillsammans så kan ungdomarna bilda en enhet där de konstruerat en identitet som bryter förutfattade bilder och fördomar som normsamhället har. Tillsammans så ger de uttryck för solidaritet, gemenskap och styrka som vi anser är banbrytande i dagens samhälle. Tillsammans vågar de stå upp för sig själva och vi hoppas på att denna ”trend” kommer att förändra vårt tröga, fasta sätt att vara. Att ungdomarna skapar en ny norm i samhället som kommer att vara i framtiden. De är ju faktiskt de unga som är vår framtid och denna grupp av unga tror vi kommer att komma långt i vårt samhälle och att de kommer att tillföra viktiga synsätt som solidaritet och gemenskap i en kall och individualistisk värld.

7:2 Moralisk panik

Under detta tema vill vi belysa hur våra informanter gör politiska avgörande avtryck i vårt senmoderna samhälle. Detta gör de helt utan att själva kunna formulera det i ord. Genom våra intervjuer, observationer och diskussioner har vi dock sett att ungdomarna markerar att de tar avstånd politiskt från traditionella samhällsmönster. Hallerstedt (2006) beskriver att genom att samhället gått över till att bli individualistiskt så har kategoriseringar och sorteringar av människor blivit allt viktigare. Grupper som avviker från den norm som ligger underförstått i vårt samhälle försöker vi benämna och kategorisera. På grund utav individualismen så har detta lett till att den offentliga diskussionen berör vad som är avvikande eller problematiskt hos de enskilda grupperna eller individerna istället för att lyfta frågan till en samhällelig och strukturell nivå. Att ungdomarna som vi mött blir kategoriserade av normsamhället som avvikande har bidragit till att de blir utsatta för strukturell diskriminering. Eftersom diskussionen inte höjs och ses som ett strukturellt problem, att det inte är individerna som är avvikare utan att hela samhället inte är accepterande när det gäller ungdomar som avviker från normen, så får ungdomarna ta emot väldigt mycket förakt från allmänheten.

Vi anser att de ungdomar som vi träffat försöker (omedvetet) förändra denna strukturella problematik genom att skapa nya normer i vårt samhälle. Vi ser att de använder sig av motmakt genom deras sätt att vara. Som vi förklarat under temat ”gemenskap” så har vi sett att ungdomarna konstruerat ett eget sätt att förhålla sig till andra. Att normen i deras gemenskap är att vara tillåtande, respektfull och accepterande. Genom att leva efter dessa normer så skapar ungdomarna ett avstånd från den nuvarande heteronormativa samhället vilket skapar turbulens och rädslor. Det vi vill lyfta fram här och det som vi hoppas på är att detta i förlängningen, när ungdomarna själva växer upp och tar del av ”vuxenvärlden”, att de tar med sig dessa värderingar och normer vilket då automatiskt kommer att göra skillnad politiskt för framtidens ungdomar. Detta låter kanske som en utopi men vem vet?

Temat som ofta används i ungdomskulturforskning är ungdom, kultur och modernitet. Ungdomsbegreppet innefattar både en fysiologisk utvecklingsfas och en psykologisk livsfas. Det står också för en social kategori inramad utifrån samhälleliga institutioner samt är kulturellt bestämt. Det kan vara svårt att avgränsa när ungdomstiden egentligen är och vad som definieras som ungdomligt. I dagens samhälle får unga ofta växa upp fort, ta ansvar och fatta beslut. Paradoxalt nog har de samtidigt en väldigt lång ungdomstid framför sig då det är svårt att etablera sig på såväl arbets- som bostadsmarknaden. Ett ord som är starkt kopplat till ungdomar och ungdomsforskning är identitet. Identitet innebär den individuella självbilden men också kollektiva, sociala eller kulturella identiteter i relation till gemenskap. Frågan om identitet rör frågan om subjektivitet, det upplevda. Det förstås ofta utifrån den feministiska diskussionen kring kön, i samband med maktförhållanden såväl som kropp och sexualitet. Identitet kopplas också till klass och etnicitet på liknande sätt. Idag ser man ofta på identitet som konstruerad och föränderlig, rörlig (Fornäs m.fl. 1994).

Ungdomarna rör sig inom kollektiva ramar där de hittar arenor för uttryck av tankar och känslor. Det är också där som makt och motstånd blir tydligt om det finns institutioner och arenor som känns bakåtsträvande eller låsande för ungdomarnas önskemål. För våra ungdomar är det offentliga rummet, skolan, fritid, familjen och media deras arena och det är där de kan ge uttryck för deras motmakt mot normsamhället. De maktförhållanden som utvecklas är dels genom hierarkier och sociala kategorier, dels vad som anses ge makt och status men också gentemot stat och samhälle. Vi ser att emoungdomarna har en låg hierarkisk position i vårt samhälle och har blivit indelad i en social kategori som benämns med ord som "jävla emos" etc. Deras position i samhället är därför väldigt svag men genom att fortsätta att provocera så kan vi hoppas på att deras motmakt mot samhället ger resultat i framtiden.

"Hänger man där så blir man hatad av största delen av mänskligheten; "EMOOO!!!!" (kille 16 år)"

Med detta citat vill vi belysa hur utsatta dessa ungdomar egentligen är. Genom vår forskning har vi tagit del av skrämmande material som vi hittat på olika forum på nätet. Det har varit fruktansvärt upprörande att ha tagit del av det skrivna och vi kan bara konstatera att begreppet och fenomenet emo är oerhört laddat. Det finns direkta hotbilder och förtryckande uttalanden med vilka vi drar paralleller till begrepp som rasism och hets mot folkgrupp.

"Jävla cpbarn skaffa ett liv, gå och skär dig själv och fyll badkaret med blod och dränk dig!"

"Men för i helvete, kan vi inte samla ihop en gammal hederlig mobb som går land och rike runt och jagar reda på dessa depraverade attention whores. Tänk inkquisitionen möter green street hooligans".

"Satan vad ni kamrater gör mig lycklig!"

"Nöjet är helt på vår sida, kamrat!"

*"Var i gbg i lördags och då såg jag i stort sett bara emos och blattar...
Vart är vägen på väg? :("*

“lugn bröder och systrar! Snart är det jaktsäsong igen och då kommer det stora beståndet emos att skjutas av!” (flashback.se).

Vi tycker att det är viktigt att belysa dessa citat från ett allmänt forum på nätet just för att man ska förstå hur utsatta ungdomarna blir. Hur samhället bemöter dessa ungdomar. Ungdomarna själva beskriver även hur de blir utsatta för diskriminering i det offentliga rummet. Människor skriker glåpord och spottar efter dem. De behandlas respektlöst av väktare och andra myndigheter som inte tillåter ungdomarna att vara kvar på den offentliga platsen med ursäkter som att de stör ordningen, att de provocerar. Efter våra observationer av emotrappan samt andra observationer i det offentliga kan vi inte förstå vad det är som stör så fruktansvärt. Ungdomarna hatas enbart för att de existerar i det offentliga. De provocerar inte genom att använda sig av hotfulla beteenden som annars skulle kunna vara en rimlig förklaring till att de blir utkörda, utsatta. Endast på grund av deras fysiska medverkan i det offentliga rummet provocerar de och vi ställer oss frågan varför.

Vi har normer i vårt samhälle som är omöjliga att uppnå men krävande för att få existera. Det är en väldigt stor press på ungdomar idag, de ska förstå alla normativa gällanden, de ska nå upp till de normativa krav som samhälle och omgivning ställer på dem, de ska kunna hantera detta tidigt tillsammans med alla olika val som finns i dagens samhälle. Minsta sak som ska bestämmas har på ont och gott ofta tusen möjliga vägar eller svar. Däremot finns det strikta ramar inom vilka alla dessa val ska göras. Om man vill vara ”annorlunda” än normen och mainstream är risken stor att bli utsatt, retad eller mobbad. Ungdomarna tyr sig till en gemenskap på egen väg, till en egen ”ram”, norm eller kultur att förhålla sig till när det blir för svårt (Ungdomsstyrelsen 2007). Samhället har konstruerat dessa normer i vårt samhälle och de är väldigt fast rotade inom oss alla, även för emoundomarna. Problemet är vidare att dessa unga aldrig blivit accepterade av normen, inte ens innan de blev ”alternativa” hur mycket de än försökt att anpassa sig. Det har lett till att de har tagit avstånd till allt vad normen innehåller oavsett om de står för det själva som individ eller inte.

”Jag tror att de e någonstans att de har blivit mode också och vara lite så emot alla invandrare för att alla har varit typ så ”älskande” på senaste tiden... (tjej 18 år)”

Bara för att normen har blivit accepterade mot tex. invandrare så tar dessa ungdomar avstånd från det. Det gör allt för att inte tillhöra den stora gråa massan, ”mainstream”, samhället där de inte är inkluderade.

Det skapas en ”moralisk panik” som Johansson/Lalander (2002) skriver om. I alla tider har ”nya stilar” som dykt upp tolkats som problematiska. För det första är det en fråga om panik när de möter den nya kulturen. De ses som farliga och omoraliska och panik skapas kring dem. Denna panik skapas på grund av att man inte vet hur man ska förstå de nya symbolerna. Reaktionerna blir då istället att man stämplar eller stigmatiserar det nya som ofördelaktigt. För det andra sker en moralisk panik på grund av att de uppfattningar som finns om hur människor och samhället ska vara sätts på spel när de nya ungdomsstilarna gör sitt inträde. Vi tror att detta är vad som sker i mötet med de alternativa ungdomarna som syns i det offentliga. Eftersom dessa ungdomar betar sig ”annorlunda” än normen så blir det hotfullt och obegripligt. Det enda som återstår när okunskap och rädsla skapas hos människor är att förakta och skapa nidsbilder om fenomenet. Fördomar växer fram som rotar sig i normen/konstrueras och uttalas och blir en ”sanning”.

“Rädslan för de som är annorlunda, följer man inte strömmen så är man annorlunda, är man annorlunda så är man farlig... tror jag... (kille 16 år)”

Hur ska vi hantera frågan om den moraliska paniken? I vuxensamhället finns det vuxna som är oroad över “problem ungdomen” och vill hjälpa. Att det är vårt ansvar som vuxna att hantera dessa besvärliga unga så att samhället kan återgå till det “normala” igen. Andra är bekymrade över individens egna problem och vill försöka hjälpa dem att lösa dem genom att engagera sig i deras svåra livsomständigheter och angripa de hinder som ungdomen möter på vägen. Sedan finns det vuxna som är mer bekymrade över “vuxensamhället” än över ungdomarna, och letar bland ungdomar snarare efter lösningar på samhällsproblemen, i en nyfikenhet på vad ungdomar skapat. Alla dessa perspektiv är viktiga för att kunna lösa problemen från grunden, att se till ungdomarnas verklighet, de vuxna samt samhället i stort. Sedan finns det även de ungdomar som lever under problematiska förhållanden som självklart ska uppmärksammas. Av att studera ungdomars värld kan vi lära oss en hel del om de innovativa, kreativa och offensiva delarna av ungdomskulturerna. Kulturforskning innebär just detta, att ha ett öppet förhållningssätt inför ungdomars värld medan andra forskningsspar ofta ser ungdomarna som problemet (Fornäs m.fl. 1994). Offentligheten, media etc. producerar även ungdomsbilder till oss. De har oftast två riktlinjer; antingen ungdomar som ett problem, kulturellt, socialt och samhällspolitiskt. Det utmynnar i moralisk panik/upprördhet vilket leder till stämpling, syndabockstänk och vuxenoro. För det andra så visas en idealisering av ungdomsgrupper som ser ungdomar som förnyande och som gör uppror, exotiska, kritiskt tänkande och skapande (NAD, 1986).

Vad kommer att hända med begreppet emo i framtiden tro? Ungdomarna som vi träffat är kluvna. De tror att begreppet emo kommer att används som begreppet “fjortis”, ett skällsord för en viss typ av grupp (alternativt klädda). Fjortis och emo begreppet blir ett begrepp som mobben tar och använder i syfte att trycka ner, någon måste ju vara på botten av hierarkin?

7:3 Unika

Att tillhöra något “äkta”, en genuin stil att ta till sig och identifiera sig med, verkar vara väldigt viktigt för de ungdomar vi mött och de diskuterar “äktheten” i stilar och ungdomskultur. Genom deras diskussioner kan vi utläsa två olika grupper eller identitetsformer hos ungdomarna. Å ena sidan är det dem som vi fått kontakt med via nätet, de oftast lite äldre ungdomarna. För dem är det viktigt att poängtera det genuina i sin stil, att de anammat den i sin helhet vad gäller både musik, klädstil och tillhörande attribut. För dem betyder stilen att ha hittat sig själv, att ha landat i och att vara bekväm med sin identitet. De ungdomar som tillhör denna grupp vill inte heller förknippas med de andra som dem kallar för “wemos” (wannabe-emos) eller “failkids”. De talar då om de ungdomar vi generellt mött på fältet och på emotrappan som de anser har en stil som inte handlar om “äkta” identitetsskapande. De menar att dessa, ofta yngre ungdomar, inte hittat sig själva ännu utan fortfarande söker en tillhörighet. De stör sig mycket på att dessa unga “alternativa” förstör för dem på grund utav att de “härmar”, “snor” deras stil och att omgivningen sedan tolkar de båda grupperna som en enhetlig grupp, definierad utifrån dem som syns i det offentliga och i media, “wemosarna”.

“Inte en lika erfaren bild, dom är inte riktigt lika säkra på vad det innebär. De tar ju åt sig av det som alla säger och så... (kille 21 år)”

Vi tänker att de yngre, här kallade “wemosarna“ har anammat den stil och den kultur som bygger på “samhällets konstruerade syn” av vad emo är, genom den mörka och självdestruktiva bilden. I samtal med dessa ungdomar verkar bilden som de äldre har stämma till viss del. Många av dem tycks ha sökt sig till varandra för att de tidigare mått dåligt eller varit mobbade och letat efter en tillhörighet med andra i samma situation. Ett brinnande intresse för musik, konst och kläder osv. är inte det primära varför dem inte ses som “alternativa på riktigt”. Den tillhörighet de sökt skulle de kunnat finna i vilken grupp som helst men vi tror att normsamhällets konstruerade bild av emo kan ha lockat dem dit. Emo har också blivit ett samlingsbegrepp för alternativt klädda kopplade till negativa egenskaper varför båda de ovan nämnda grupperna kategoriserats in i samma fack av sin omgivning.

Denna sammanslagning och kategorisering upprör de ungdomar som inte syns på emotrappan (i det offentliga), de som kommit i kontakt med varandra genom Internet. De vill inte bli förknippade med denna bild och spyr ut sin irritation på forumet som går ut över “failkidsen”. Emo har ofta kopplats till och även jämförts med social problematik. De ungdomar som hänger på trappan kan falla under denna kategori (inte alla) medan de som inte syns där har vad vi förstått oftast en fungerande tonårstid, med trygghet och gemensamma intressen såsom; musik, konst, kläder, stil etc. Att det är “failkidsens/wemosarnas” fel att det unika försvunnit tror vi är fel. Vi tänker att det har sin grund i det moderna, individualiserade och globala samhället. Vi menar att det i denna kontext blir ett stort projekt att hitta sig själv och sin identitet i ett myller av val och otydliga gränser mellan stilar och uttryck. Idag är det därför mycket svårare att vara unik i sin stil tror vi. Tidigare var innebörden av en viss stil och gränserna mellan dem tydligare och lättare att förstå. Samhället har samtidigt blivit mer accepterande mot det alternativa. I spåren av den moderna världen så har renodlade stilar och musikgenrer som identitetsskapare suddats ut. Vad som tidigare ansågs givet är nu ofta relativt men friheten blir dubbel. Med så stora valmöjligheter och chansen att ändra på allt blir det också svårt att hitta något unikt. Friheten kan bli de ungas olycka vilket uttrycks i psykisk svaghet, våld, exploatering och ett långt sökande efter något de inte vet vad det är. Att hitta något att hålla fast vid kan underlätta i identitetssökandet hos de unga. Ungdomar med liknande situation söker sig ofta till varandra och bildar en social gemenskap som blir kollektiverande. En kategori kan då bli en identitet istället för ingen identitet alls, men den subjektiva och unika upplevelsen av verkligheten kan försvinna i den kollektiva bilden av gruppen eller kategorin. Den individuella berättelsen kan få svårt att nå fram. Vi frågar oss vem som har makten över kategoriseringen? Ofta beror det på vem som tillskrivs makt eller status att uttrycka sin åsikt eller ges rätt att fatta beslut. Vad som anses avvikande avgörs också beroende på diskurs, rådande normer och kontext, vilka varierar i takt med förändringar i samhället. För att en ny kategori ska få genomslagskraft behöver den förankras i kulturell kontext samt i medias bild (Hallerstedt 2006).

Trots kategoriseringar, förklaringar och diskussion kring begreppsdefinitioner uttrycker alla de ungdomar vi mött att de själva inte önskar kategorisera sig själva. Båda grupperna anser sig vara unika och att deras stil är genuin och “äkta”. Vi tolkar begreppet unik och dess innebörd i förhållande till i vilket samhälle och under vilka normer ungdomarna lever. Vad som är unikt konstrueras beroende på tid och kontext. Ungdomarnas “unik” är att vara normbrytande och att vara på riktigt unik och inte mainstream. Vi analyserar ungdomarnas kontext i förhållande till Hallerstedts (2006) illustration av dagens samhälle. Hon pekar på att många ungdomar har det svårt idag och lider av fysiska och psykiska smärta som uttrycks i

destruktiva handlingar. En förklaring är förändringen samhället genomgick under 90-talets ekonomiska kris som också är jämförbar med dagens situation. Att det är svårt att etablera sig på arbets- och bostadsmarknaden leder till ekonomisk otrygghet. I kristider ökar kravet på effektivitet vilket bidrar till att de "svagaste grupperna" slås ut. I den gruppen ingår ofta de unga som inte har någon arbetslivserfarenhet bakom sig. Vi tänker att de ungdomar vi mött i högsta grad är berörda av det samhälle de lever och verkar i (Hallerstedt 2006).

Själva vill ungdomarna benämna sig som unika, äkta och genuina. Andra kategoriserar dem som förvirrade ungdomar, en del av dagens mode eller bara identitetssökande. Den alternativa stilen, det unika och annorlunda, blir på detta sätt i förlängningen mainstream. Mainstream, "massan" eller "normen" slukar de alternativa stilarna genom att inte acceptera dem som unika och istället omforma dem till mode eller alldagligt. Det är just detta som våra ungdomar vill ta avstånd från och inte identifiera sig med. Finns det möjlighet att vara unik idag? Eller är det inte "tillåtet" av normen och samhället?

"Det är modernt att vara alternativ idag (tjej 18 år)"

Då modet idag är att vara alternativ blir ungdomarna oroliga att betydelsen av deras stil och kultur urholkas ännu mer. De känner panik över att bli "mainstream", att inte längre kunna sticka ut och vara unika. Flera av våra informanter påpekar vikten av att just vara annorlunda normen som det centrala. Som Johansson/Lalander (2002) skriver så har ungdomskulturer alltid förknippats med någon form av konsumtion, fritidsnöjen, stilar och musik. Genom att samhället moderniserats så har mer komplexa ungdomssidor vuxit fram. Vi märker irritation över detta hos våra ungdomar som upplever att stilar flyter samman och gränser suddas ut för vad man tillhör. Det alternativa och stil kopplad till musik har blivit modernt och bandtröjor säljs överallt vilket å ena sidan tar bort det unika i deras stil men å andra sidan gör det lättare att hitta kläder och yttre attribut för att se ut som de vill.

"Jag vet inte, jag tycker inte om det här... för hårdrocken är ju det enda modet som inte har ändrats genom tiderna, det e ju fortfarande så här tigha jeans och bandtröja oh skinnjacka, det har alltid varit det och kommer alltid vara och därför tycker jag inte, att modet inte ska vara så... för dom tar ju våran stil och så då tycker man; "men hitta på nåt eget istället"... (tjej 18 år)"

Att bryta normen står hela tiden i fokus. De ungdomarna som vi träffat via fältet har i sin gemenskap konstruerat nya normer som går ut på att vara, bete sig och uttrycka sig "normbrytande". Genom deras beskrivningar så visar de ingen genuin tillhörighet i en speciell musikkultur utan tar på sig det som de tycker är originellt och blandar det med andra stilar.

"Man vill ju inte va som alla andra, de e ju bara tråkigt. Då e man ju inte speciell på nåt sätt liksom, om man bara gör som alla andra, man ska va sig själv, man ska våga stå för sig själv... De e ju de, så... Jag vet inte... Det är viktigt... (tjej 15 år)"

De uttrycker att det är tråkigt att vara mainstream och att vara som alla andra. Vi tror att de vill bryta mot normen för att visa andra att de verkligen har hittat något speciellt som är viktigt för dem. Det väsentliga är inte vilken stil de anammar eller vilka symboler som används. Det verkar mest handla om identitetssökande, att testa och att experimentera. Vi kan därför förstå andra ungdomars irritation över att de "snor" deras stil. När vi i studiens

inledande skede försökte komma i kontakt med ungdomar via nätet så möttes vi av starka känslor att de absolut inte ville bli förknippade med "emo" begreppet. Vi tycker att det är viktigt att sära på de olika begreppen för att visa respekt för de ungdomar som vi haft privilegiet att få träffa. Normen och samhällets bild av emo förstör så mycket för ungdomarnas identitetsarbete.

Under vår datainsamling så har ett genomgående tema varit kategorisering; att kategorisera andra, sig själva inom och utanför gemenskapen/gruppen/kulturen. De ungdomar vi träffat har lagt stor vikt på att förmedla till oss att de inte är en "viss typ" av ungdom eller absolut "denna typen" av ungdom. Det har varit mycket viktigt för dem att visa oss att de tillhör något som är "unik" och vill inte bli förknippade med begrepp som "mainstream", "failkids", "wemos", "fjortis" eller "Partille-Jonnys" etc. Under studiens gång har vi även blivit medvetna om vårt eget behov av att kategorisera ungdomarna vi möter. Frågan är varför det behovet är så stort eller om det helt enkelt bara är en nödvändighet för att vi överhuvudtaget ska kunna begripa och sortera det vi ser. Vi vill lyfta och problematisera kategorisering på alla plan. Genom att använda sig av diskursanalys analyserar man olika sociala kategorier, som man i nästa led kan kalla identiteter. Det är ett sätt att försöka förklara och förstå hur diskurser, det allmänt accepterade/vedertagna, visar oss gränser för hur det kan vara i en viss grupp/gemenskap. Att ge sig själv eller andra en identitet innebär ofta att tala om vad man *inte* är, vilken identitet man inte tillhör eller vill tillhöra. Att ha en identitet är även ett sätt att ta avstånd från "de andra" som tillhör en grupp med andra uppfattningar än de man själv har (Börjesson/Palmblad 2007). Ungdomarna som vi pratat med har uttryckt precis detta, de beskriver hur "de andra" är, vilka beteenden "de andra" grupperna har och detta gör de för att visa för oss vilka de inte vill bli förknippade med, vilka de absolut inte tillhör och identifierar sig med. Som vi förstått så har begreppet "emo" blivit i folkmun ett så "förkastat" ord som ingen av våra informanter önskar ta del av. Samtidigt blir de förknippade med begreppet för att de klär sig alternativt, vilket bidrar till att de blir tvungna att försvara sig mot det. Som en av våra informanter beskriver det:

"De e ju därför alla andra alternativa, typ hardcore, hådrockare... Dom hatar ju dom nya emo och dom säger ju själva att "vi kommer ändå att ta den stilen sen" och "vi tar alla stilar" och de e ju därför... Och tack vare dom så e ju alla alternativa emo, av alla andra människor... om man säger så... Så man kan ju fortfarande bli kallad emo typ...(tjej 18 år)"

Hon kategoriserar de andra ungdomarna som orsaken till att den offentliga bilden blivit så negativ. Därigenom visar de för sig själva och för oss att de inte tillhör och vill ta del av denna nidsbild. De visar en stor frustration över dessa "failkids" som gjort att begreppet emo har blivit patetiskt och förvirrat. Ungdomar gör skillnad gentemot andra grupper/människor genom att beskriva de andra som annorlunda och därigenom stärkas kollektivt. Den egna gruppen upplevs ofta som mer upplyst än andra vilket syntes tydligt då informanterna jämförde "de andra" och "vi" (Johansson/Lalander 2002). Vi vill också diskutera begreppet kategorisering i förhållande till makt utifrån en skriven diskussion om maktdimensionen i "Diagnosens makt" (2006) vid diagnosställande eller inte. Där berörs frågan hur individen påverkas av att få en diagnos, hur övriga samhället reagerar då någon anses annorlunda än normen samt hur det påverkar vårt behov av att placera in människor i fack och att kategorisera. Vi drar paralleller till våra funderingar kring kategorisering, vem som har makt att kategorisera andra eller sig själv samt hur individen fungerar i frågan. Förändringar i samhället påverkar synen på medmänniskor och ens eget förhållningssätt. Under den

diskuterade perioden har det västerländska samhället genomgått IT-revolutionen, datoriseringen samt framväxten av nätverkssamhället. Parallellt med denna yttre förändring har även vår människosyn förändrats angående vad som anses ligga i enlighet med normen respektive avvika samt på vilket sätt man ser på varandra beroende på var på "skalan" man befinner sig. Diskussionen pågår ständigt kring vad som formar oss till dem vi är varför frågan om kategorisering blir särskilt intressant. En kategori kan vara något att förhålla sig till samtidigt som den kan vara stigmatiserande. Utifrån en kategori dras även slutsatser om tillhörande förväntningar som inte behöver stämma överens med individens självuppfattning. Vi tycker det är viktigt att följa utvecklingen för att förstå ungdomarnas värld, och inte utgå ifrån vår egen föreställning om den utifrån egna erfarenheter. Kategoriseringsfrågan är också betydande för att kunna se bakom kategorin och utgå från individens unika fall. (Hallerstedt 2006). Vetenskapsfilosofen Ian Hacking talar om *interaktiva kategorier*. Då kommer den som blir tillskriven en viss kategori att delvis utveckla beteende och känslor beroende på vilken kategori det är. Ofta kan individen identifiera sig helt med sin kategori och blir då mer låst inom den. Kategorisering speglar hur samhället ser ut, normer och värderingar samt människosyn, klass- och könsmönster. Hur kategorier delas upp hänger på vilka människor som har makten att kategorisera, får sin röst hörd och har status. Vad som förs fram i media är också en viktig aspekt, det som syns och hörs är det människor ser som norm, "normalt". Ju fler kategorier vi har för avvikande desto mindre utrymme lämnas till kategorin "normalt" (Hallerstedt 2006).

När vi skrev ut våra intervjuer från de ljudinspelningar som vi använt oss av upptäckte vi att vi hela tiden försökte få informanterna att beskriva vilken grupp de tillhörde, vad de definierade sig som, vilken gruppstillhörighet de hade. Ungdomarna ville själva inte kategorisera sig men hade lätt för att kategorisera andra ungdomar, vilket återigen visar på hur viktigt det är för oss att dela in andra människor i fack. När vi påbörjade vår studie hade vi förmodligen redan kategoriserat alla "emoundomar" och alternativa i facket "emo" efter medias och samhällets framställda bild. Vi själva befinner oss inom normen på ett tydligare sätt än de ungdomar vi träffat. Vi hade därför en bild och förväntning på hur ungdomarna var och "låste" oss vid att tvinga in dem i ett fack. Samtidigt så var även ungdomarna tvungna att dela in varandra i grupper på den hierarkiska skalan och kategoriseringarna gjorde att både vi och ungdomarna stigmatiserade varandra. Vi har blivit hjälpta att se bakom kategorierna genom denna forskning och har försökt att utgå från varje ungdoms unika berättelse.

Indelning i sociala grupperingar kan ske på många olika sätt och vi kan alla tillhöra flera olika kategorier samtidigt. Kategorin medför sedan förväntningar angående handling, åsikter, viljor, intentioner och känslor. Vi strävar efter att studera dessa gränsdragningar och berättelser utan att bry oss om ifall det är sant och riktigt. Det handlar om ett kontrasttänkande, som man kan se främst när det gäller problematiska identiteter. I socialt arbete funderar man ofta på varför problem uppstår/uppstått och diskuterar människor som inte kan eller vill vara "normala". Identiteter som missbrukare, hemlös, spelberoende växer fram i kontrast till andra, precis som om dessa kategorier vore utan alternativa berättelser. Man tänker sig att vår världsbild och identiteter blir annorlunda om man ser gränsdragningar och kategorier från en annan vinkel (Börjesson/Palmblad 2007). Vi tänker att emo på samma sätt blivit en grupp som inte håller sig till vad normen anser vara korrekt beteende. Precis som med missbruk, hemlöshet etc. så har gruppen emo framställts genom en statisk bild där ungdomarna tillskrivits beteenden som självdestruktiva, självskadande och depressiva. Normen kategoriserar in dem i ett låst fack och ser dem som en enhetlig grupp. Om man istället ser på gränsdragningar och kategorier

med andra ögon så kan man se bortom denna "fasta" bild, ett synsätt vi hoppas att vår studie kan bidra med.

I anslutning till frågan om vad som är eller anses unikt vill vi ta upp begreppet respektabilitet. Ifall man inte är respektabel så har man ett lågt socialt värde och låg legitimitet. Vi har sett att det är så ungdomarna, främst de ungdomar som rör sig på emotrappan har det. De har väldigt låg status i andras ögon och genom att de har tilldelats denna position i samhället och klassificerats som "jävla emos"/"wemos" bidrar detta till en försämrad självbild genom så kallad subjekt konstruktion. Ungdomarna förhåller sig till den kategori de tilldelats och mäter och värderar sig med den. Ungdomarna lever upp till den sociala position och plats de tilldelats mot sin vilja (Skeggs 2000). Bland ungdomarna som hänger på emotrappan ser vi tydligast olusten över denna klassifikation. Klassifikationen av ungdomarna har enligt oss två sidor, antingen så är de provocerande och skapar oro eller så är det synd om dem på grund av att de mår dåligt.

Definition av sin egen tillhörighet görs idag utifrån den egna känslan och ungdomar konstruerar den de själva vill vara i ungdomskulturer och stil. Vi tänker att med "emo" eller "alternativ" så identifierar de sig med musiken, yttre attribut och livsstilen eller väljer en del av det. För flera vi pratat med är det inte viktigt att få ett namn på vad man är eller att kategoriseras, det viktigaste är gemenskap och att vara den man är. Att sätta namn på/kategorisera ligger oftast i betraktarens intresse bara. Man talar om att det sitter i sinnesstämningen vad man är, ens egen känsla, det dekonstruerar vad våra föreställningar tar för givet. I princip alla vita ungdomskulturer med tillhörande rockmusikalisk genre anses ha sitt ursprung på något sätt hos svart kultur. De unga fascinerades av det förbjudna i musiken och den svarta kulturen bortom de normer som färgat deras verklighet (Sernhede 1996). Temat Unik avslutas här med ett talande citat:

"Det är dumma fördomar som bidrar till denna stämpling av alternativa människor. Det är nästan gått så långt att det hela blivit rasistiskt. I dagsläget kan folk knappt färga håret svart utan att bli kallade för emo eller något liknande. Om ni tar reda på lite fakta kommer ni att få reda på att "Emo" från början/egentligen var en slags musikgenre som var lagd åt punk/hardcore hållet. Dem som spelade den typen av musik såg helt klart inte ut som dem personer som folk anser vara så kallade "emos" idag. Nu för tiden används uttrycket mer för att kategorisera alternativa människor, vilket i sig är fel och har blivit lite av en förolämpning i princip. Om ni skulle gå ut och fråga folk seriöst om dem var emo skulle säkert nästan alla förutom dem yngre, som kanske eftersträvar att bli satta i detta fack av någon anledning, svara nej. Det hela är väl lite som uttrycket fjortis blivit om man säger så. Det som är viktigare än just uttrycket emo är att få folk att förstå att folk som är "alternativa", åt kanske detta typiskt beskrivna emo-håll, är som någon annan här också tidigare skrev helt normala människor. (det finns alltid undantag) Den enda skillnaden är ju bara kläderna och musiken. Folk är inte mindre vettiga för att de lyssnar på någon annan slags musik direkt eller hur? Man ser dessa fördomar överallt i princip. Folk som kollar snett, talar illa om dem osv. Sen så kan jag tänka mig att folk hellre anställer någon som ser mer "normal" ut än någon alternativ. Aja detta var väl allt jag kan/orkar bidra med. Hoppas det gav dig en liten uppfattning i alla fall...(kille 18 år)"

7:4 Kön & sexualitet

Som vi nämnt tidigare strävar de ungdomar vi har mött efter att på alla plan bryta samhällsnormen. Det område där vi uppfattar att omgivningen reagerar starkast på deras experimenterande och normbrytande verkar vara kön och sexualitet. Ungdomarna utmanar normens traditionella könsmonster och roller samt visar en öppenhet inför sexualitet utanför heteronormativa gränser. De ser det snarare som "fult" att följa normen och eftersträvansvärt att röra sig utanför dess gränser.

Grunden till de traditionella föreställningar kring kön och sexualitet som förespråkas av normen finner vi i samhällets patriarkala struktur. Utifrån den har gruppen män en överordnade position över gruppen kvinnor och den makthierarki som färgar vårt samhälle formats. Maktnormen i västvärlden är att vara vit, heterosexuell medelklass man och ju längre bort en människa står från denna norm desto större blir utanförskapet (Dominelli 2006). Med denna makthierarki och uppdelning mellan två kön följer stereotypa föreställningar kring hur man bör bete sig inom respektive kategori samt förhålla sig till varandra inom och mellan grupperna.

Könsmonster och roller har tidigare setts som självklara. Andra kategoriserade en till det ena eller andra könet, kvinna eller man, och därmed tillskrevs man också de stereotypa egenskaper som förknippas med vardera kategori. Idag rymmer samhället större variation varför kön och genus börjar ifrågasättas. Är något av det fast bestämt eller är allt resultat av konstruktion? Om genus och egenskaper inte längre kopplas till kön, vad är det då som säger att det bara finns två genus? Judith Butler har skrivit om denna förändring och vill skapa trubbel i den norm och föreställning som traditionellt sett befästs. Hon menar att kön och sexualitet är konstruerat och att det "självklara" bör ifrågasättas tillsammans med den heterosexistiska premissen (Butler 2007).

Att ta avstånd från både makt- och heteronormen, samt att ifrågasätta det självklara och orsaka trubbel är precis vad våra ungdomar gör. Att de inte följer vad som förväntas upprör deras omgivning. Vi kan tänka att det är särskilt upprörande just i fråga om kön och sexualitet eftersom det traditionellt sett är ett känsligt ämne som väcker starka känslor. Det kan också handla om den rädsla för förnyelse vi tycker syns på alla områden där ungdomarna bryter mot normen. Vi ser ett tydligt experimenterande och ifrågasättande av kön och sexualitet samt en väldigt unisex kultur. De har ingen tydlig uppdelningen mellan hur tjejer respektive killar bör se ut, bete sig, tycka eller tillhöra. Att de utåt sett inte tydligt visar (enligt stereotypa föreställningar) vem som är kille och vem som är tjej, varken i utseende eller beteende upprör deras omgivning.

*"små pinnsmala emokillar vågar inte sätta emot något ändå om det skulle bli gruff",
"fjollor" "omaskulina"*

Vi tolkar dessa kommentarer vi funnit på ett av forumen som om det stör att killarna inte lever upp till den traditionellt manliga/maskulina bilden; att vara stora, starka och redo för bråk/våld. Att killarna inte bryr sig om vad som förväntas av dem skapar irritation och rädslor. Vi funderar på om det rör sig om avundsjuka över att våga bryta, eller om det handlar om otrygghet inför att de inte beter sig som de förväntas? Det kan också vara så att andra killar känner sig hotade i sin egen manlighet vilket också kan vara ett resultat av att det traditionellt kvinnliga/feminina lyfts fram av killarna bland "emoungdomar". Andra killar kan

då känna sig hotade dels av killarnas förnyade manlighet, dels av det feminina, att kvinnor ska klättra i makthierarkin när det feminina blir norm vilket ruckar på mäns "självklara" överordnad.

I samtal tycker vi ofta att de stereotypa tankarna kring kvinnor som objekt och förkroppsligade, respektive män som subjekt kommit fram. Dels tänker vi på ovanstående citat som talar om det traditionellt manliga och killar i förhållande till våld. Dels tänker vi på kommentarer kring att tjejerna är rädda för våldtäkt vid kontakt med människor över Internet medan killar eventuellt kan tänka på misshandel.

"hur är marknaden för att knulla emo-luder?"

"våldtäkt"

I citatet ovan ser vi tecken på det enda män kan ta till när de hotas i sin manlighet. Mäns överordnade position och makt över kvinnor bibehålls på något sätt genom det sexualiserade våldet och tanken om kvinnan som objekt. Det strukturella perspektivet ser det sexualiserade våldet som en maktyttring i samhällsstrukturen och som en del av ett könsförtryck (Dominelli 2006). Ovanstående citat är taget från ett forum på Internet och fick dessutom understöd från flera andra på sidan. Fruktansvärt.

Spelet med könsroller och sexualitet kan tolkas som unisex. Vi har även sett flera kommentarer kring att man inte kan se skillnad på ungdomarna, att de ser likadana ut oavsett kön. Här kopplar vi upprördheten till tidigare nämnt ökade behov av att kategorisera i dagens samhälle. När valmöjligheter och alternativ ökar blir behovet av att placera människor i sin omgivning i kategorier och fack större. På samma gång försvåras kategoriseringen i och med att gränser suddas ut och nyanserna ökar.

Utifrån andras ord, våra egna observationer och ungdomarnas egna berättelser visas bilden av unisex i kombination med en minskad betydelse av kön. När vi mötte dessa ungdomar blev vår egen föreställning om kön som en viktig aspekt att ifrågasätta tydlig. Våra tankar kring att det var viktigt att ta upp kön i samtal med dem för att kunna problematisera ämnet sattes i kontrast till ungdomarnas syn på kön. Vi ställde frågor kring könsfördelning, olika ideal eller normer för tjejer respektive killar, roller och mönster osv. Vid första anblicken tyckte vi oss få väldigt vaga eller fåordiga svar på frågorna och vår första tolkning var att de inte reflekterat kring kön och att de traditionella mönstren vi ser i normsamhället förmodligen inte hade ifrågasatts. Efter att ha diskuterat och jämfört svaren upptäckte vi snarare motsatsen. Visst bryter de mot normen här med, men på ett sätt som avdramatiserar könsfrågan helt. De reflekterar inte kring kön eftersom det inte är viktigt för dem att dela in sig i kön och tillhörande beteenden och egenskaper etc. De har en friare syn på kön vilket medför att de inte behöver fundera på könsfördelning och könsroller. Vi menar att det finns en öppenhet kring ämnet som gör att det inte behöver ifrågasättas av ungdomarna själva på samma sätt som det ofta gör i samhället i stort.

Hela samhället är könat och språket rymmer inte plats att varken utesluta kön eller vidga begreppet. Av Fornäs m.fl. (1994) diskuteras betydelsen av uppväxten i skapandet av kön, genus och sexualitet. Man talar om den tidiga inskolningen i de normativa köns mönstren av "pojkgigt" och "flickigt", om att från tidig ålder påbörja en resa in i de stereotypa föreställningar som etablerats kring kön och sexualitet. De vill visa att skillnaderna i de

kulturer flickor och pojkar växer upp i är avsevärda och sätter sina spår. Kulturen avgör vad man tycker är viktigt, värdefullt och naturligt. De kommersiella produkter som analyseras är en viktig del av den omgivning som ger dagens ungdomar deras kultur. Självklart har varje individ sin unika blandning av kulturella element från de dominerande mans- och kvinnokulturerna och från upproriska subkulturer. Man förespråkar synen på sexualitet som konstruerad och kontextberoende. Genom att studera barns leksaker kan man se mycket tydliga uttryck för samhällets skilda könskulturer efter stereotypa föreställningar om vad som är tilltalande för tjejer respektive killar. Man jämför litteratur för barn kopplat till leksakerna och finner överdrivna skillnader av en rosaskimrande värld där alla är snälla och dricker te för tjejerna och actionäventyr, robotar och hjältar för killarna. Frågan är hur det ser ut i ungdomarnas kommersiella litteratur, särskilt där sexualitet skildras. Att unga tjejer ofta har haft sex innan jämnåriga killar kan ses som en effekt av manssamhället. Killar förväntas ofta var längre och äldre än de tjejer de träffar. Det drabbar dels yngre killar vars jämnåriga tjejer hellre träffar äldre killar, dels äldre kvinnor som på grund av längre medellivslängd ofta blir utan män i äldre år. Skillnaderna angående sexualitet och njutning anses dock ha minskat i och med det mer moderna och mer accepterande samhälle vi har idag (Fornäs m.fl. 1994).

Frågan kring sexuell identitet och könssocialisation har lyst med sin frånvaro i ungdomsforskning. Sexuella identiteter med uttrycksformer illustrerar och sätter perspektiv på centrala begrepp inom ungdomsforskning som individualisering, modernisering, kulturell friställning, subkultur och mainstream samt könssocialisation. En syn på sexualitet är ofta att ungdomar upptäcker den i puberteten utifrån en biologisk drift. Helst är den heterosexuell då sexualitet här ses som skapat för reproduktion av människor och inget annat. Vi vill snarare se på sexualitet som konstruktion då man dessutom utgår från hur ungdomen skapar sin sexualitet i sitt sammanhang och i relation till andra. Förespråkare för det konstruktivistiska synsättet är Mary Macintosh (1968) som menar att vi i samtalet kring det avvikande eller onormala i sexualitet tillsammans skapar vad som anses normalt och accepterat. Hon ser sexualiteten i sig som konstruerad och hetero- och homosexuella identiteter som en relativt ny företeelse. Idag är kategoriseringen kring sexualitet ganska självklar med hetero-, bi- och homosexualitet (Johansson/ Lalander 2003).

Våra ungdomar visar på ett mixtrande med sexualitet men använder den också i skapandet av sin identitet. De talar om att hetero ofta anses för retro eller mainstream och att de istället kallar sig homo eller bi utifrån sin skapade norm. Det har också börjat bli mode, precis som att vara alternativ, att vara fri och öppen med sin sexualitet säger dem. Att vara hetero är nästan ute. Vi anser att vad de gör här och i så mycket annat är ett politiskt framsteg. Kön verkar vara oviktigt och inte något de reflekterat över men vi tänker dock att de omedvetet (eller medvetet) hela tiden spelar på kön och könsrollerna genom sitt normbrytande. Unisex går igenom utseende, stil, sätt och sexualitet. Sexualiteten anses friare men det finns en annan sida av diskussionen. De som är hetero kan ljuga för att passa in, säger man att man är bisexuell kallas man emo och är man straight blir man homofob berättar ungdomarna. Det verkar vara komplext att behöva skapa sig en egen norm för att bryta samhällets som i sin tur blir låsande ändå.

“ de är väl över huvudtaget trendigt att man ska stå för den man är men sen så låtsas folk vara något som de inte är (tjej 18 år)”. (talar om sexualitet)

“jag är straight men jag var däremot bisexuell men jag kom fram till att jag tycker bättre om

killar på så sätt... fast på fyllan är jag bisexuell "skrattar"... (tjej 18 år)".

Tjejen vi citerat verkar nästan vilja bortförklara att hon är straight, eller inte erkänna det fullt ut. Normen hos den alternativa gruppen står hela tiden emot samhällets varför det inte är helt acceptabelt att vara något som förknippas med den. Frågan är om de då verkligen har utrymme att vara sig själva när de har konstruerat egna förväntningar att leva upp till. Vidare säger två av tjejerna "*vi har gift oss*", ytterligare ett tecken på experimenterande med könsroller och sexualitet.

Slutligen frågar vi oss vilken betydelse sexualiteten egentligen har för identitetsskapandet. Idag talas mycket om sexualitet men trots det är mycket osagt eller tabubelagt. Det märks om inte annat i de starka reaktioner som följer ungdomarnas vidgande av sexualitetsbegreppet och förändring av dess innebörd. I frågan om sexualitet och identitet har ungdomarna stått i centrum. Det finns ett tvång kopplat till att utveckla och identifiera sin sexualitet. Oavsett läggning behöver ungdomar idag på något sätt antingen komma ut som homosexuell eller visa sig heterosexuell. Vidare visar de genom handling sin identitet utåt. Vilka ungdomar som ges möjlighet och utrymme att vara den de är även med tanke på sexualitet beror mycket på vilka ramar de har att förhålla sig till under uppväxten. Under tiden har det vuxit fram en norm i form av heterosexualitet. Homosexualitet är fortfarande klassat som kriminellt eller som sjukdom på vissa håll i världen. I det svenska samhället är homosexualitet relativt accepterat men heteronormativiteten är ändå stark. För ungdomar kan homosexuella subkulturer fungera som en viktig arena att träffa andra i samma situation, vänner, partners eller finna forum att föra fram sina rättigheter eller att göra motstånd mot normsamhället. Det största exemplet som tas fram är 1969 års kravaller i Greenwich som gått till historien som Stonewall. Ett historiskt exempel ur ungdomsrevolt gentemot samhället. Homosexualitet är något som idag kan förena ungdomar över gränser mellan kön, klass och etnicitet (Fornäs m.fl. 1994). Våra ungdomars experimenterande av sexualitet kan också ses som ett statement emot det tryck som finns kring sexualitet. Genom att spela på rollerna avdramatiserar dem också ämnet tänker vi, vilket kan minska kraven på en seriös sexualitet i form av att välja sin sexualitet, att visa den/stå för den eller att leva ut den.

Frågan är om det finns plats för HBT ungdomar i dagens samhälle? Diskussionen påminner om Butlers diskussion om kvinnor och män. Män är det som alltid finns, det som sammanfaller med att vara människa medan kvinnor alltid behöver benämnas. Lite samma tänker vi kring sexualiteten. Trots att samhället blivit mer öppet för sexualitet utanför heteronormen så är det dem som är annorlunda, måste benämnas och problematiseras. Heterosexualiteten existerar fortfarande som stark norm och ifrågasätts inte utan ses helt enkelt som det "normala" tillståndet. Med utgångspunkt i den tanken menar vi att trots ungdomarnas experimenterande så är bi- och homosexualitet alltid ifrågasatt. Som Fornäs m.fl. (1994) tar upp så finns forskning kring när ungdomar "upptäcker" sin homosexualitet. Liknade studier angående heterosexualitet finns dock inte. Ungdomsforskningen är på detta plan asymmetrisk i synen på ungdomars sexualitet och könssocialisation. Man antar att det normala är att heterosexualiteten utvecklas och ifrågasätter inte de fall där det är så, samt att det avvikande är de som istället utvecklar homosexualitet. Att identifiera sig som hetero eller homo har blivit allt viktigare för ungdomar och de är medvetna om detta val i väldigt tidig ålder, likaså att heterosexualitet är normen. Frånvaron av homosexualitet i forskning försvårar förståelsen av ungdomars verklighet. Förmodligen är det många ungdomar som innerst inne känner sig som homosexuella men som utåt agerar normenligt heterosexuellt. Vi tänker också

att det kan vara många unga som inte alls är redo, sugna eller vill ha sex etc. men som har det ändå för att visa sin (hetero) sexualitet eftersom det anses ”normalare” än att välja att avstå. Att gå från uppväxtens heterosexuella förväntningar till att finna en egen sexuell identitet kan vara svårt. Ungdomarna talade om vändpunkter ifråga om att få utrymme att förändra eller utveckla sin stil. I forskningen har man ofta fokuserat på de fria rum som ungdomar skapar för homosexualitet och betydelsen av dessa för homosexuell kultur och vardagsliv. Ungdomar väver ofta in sin homosexualitet i sitt kommande livsprojekt genom utbildning, arbete och val av bostadsort. Den sexuella friheten har egentligen inte blivit större idag utan det finns snarare större tolkningsmöjligheter i meningsskapande kring homosexualitet.

”Utvecklingen går inte mot en allmän normlöshet eller ökad tolerans, utan mot flera alternativa och konkurrerande normsystem. De är dock inte likvärdiga vad det gäller makt och sanktionsmöjligheter. De flesta alternativen måste skapa sig utrymme i marginalen eller som subkulturer; och där naturligtvis homosexualiteten paradexemplet.” (s.98) (Fornäs m.fl. 1994).

Avslutningsvis kan vi säga att de ungdomar vi har mött är föredömen när det handlar om att bryta mot normen och finna sin egen väg. Att avdramatisera och inte ifrågasätta kön och sexualitet verkar vara en fungerande strategi för dem. Ungdomarna hittar, genom att inte göra kön och könsskillnader, en enkel lösning till att behandla varandra likvärdigt.

8 Slutdiskussion

För att ett samhälle ska vara bra för de unga anser vi det viktigt att se till vad de unga själva tycker, tänker och vill. Ungdomar ha samma rättigheter som alla andra att påverka sina liv, ha inflytande och få representera sig själva politiskt. I utvecklandet och skapandet av en egen arena behöver vi stärka och stötta ungdomarna, det handlar om empowerment och coaching och inte om att ”pracka” på dem normer och åsikter om hur de bör tycka och tänka. För att det ska fungera måste samhället vara beredda att ge ungdomarna plats. För att öka de ungas möjligheter till inflytande i politik och samhälle förespråkar Ungdomsstyrelsen här ett ungdomsråd, ungdomsforum etc., en plats där unga, beslutsfattare och politiker kan mötas i dialog (Ungdomsstyrelsen 2007).

För ungdomar generellt verkar det viktigaste vara att genom sin kultur eller grupp skapa positioner gentemot andra grupper i samhället. Genom sin upptagenhet av att kategorisera varandra och andra glider de längre och längre ifrån mycket annat som är viktigt i vårt samhälle. Känslan av tillhörighet, solidaritet och respektfullhet gentemot varandra oavsett kön, klass, etnicitet, social status etc. hamnar i skymundan. För att fler ska ta till vara på dessa livsmönster tror vi att fler naturliga möten mellan alla ”olika” ungdomar behövs för att överskrida ”gränserna” mellan dem. Vi menar att det oftast handlar om rädslor inför något som man inte känner till, inte har kunskap om, det annorlunda. Läger, möten på alla sätt, föreningar, gemensamma arrangemang vore viktiga att fokusera på som ungdomsarbetare tror vi.

Genom att samhället blivit så individualiserat så finns det få känslor av solidaritet kvar idag. Kollektivismens tillbakagång har skapat fientlighet mellan grupper/kategorier i även ungdomarnas världar. Ifall vi bara talar om fenomenet emo som vi i detta arbete fokuserat på så har vi sett hur andra grupper av ungdomar har gått ihop och skapat sms-kedjor för att

organisera sig och tillsammans använda våld mot "emosarna". Ungdomar som samlats i hundratal för att slå ner dem och som polisen fått avstyra. Vi anser att detta är allvarligt och behöver uppmärksammas. I vår studie har vi sett flera tecken på diskriminering, hets mot folkgrupp och rasism. Hur ska vi hantera detta? Ska vi bara låta detta fortgå? Vi tycker att vi vuxna måste börja ta ett större ansvar. Vi måste först och främst själva vara förebilder för våra unga och genom handling visa vad som är acceptabelt och inte. I förlängningen handlar det om att förändra etablerade normer och skapa nya mer öppna för acceptans att förhålla oss till gemensamt. Mer konkret skulle vi vilja se mer utav utbyten grupper emellan, att ungdomarna får mötas i syfte att uppnå något som de själva är intresserade av genom samarbete över de kulturella klyftorna.

Vi tycker att emoundomarnas normer i deras gemenskap är eftersträvansvärda. De har också "regler/normer" att förhålla sig till för att kunna ingå i gemenskapen men vi ser dessa normer som för det mesta väldigt positivt laddade. Det går ut på att vara accepterande mot alla, oavsett hur man ser ut eller vem man är. "Respekt" är slagordet som följt oss genom hela arbetet. Vi tror att dessa ungdomar kommer att komma långt i framtiden och att de kommer att kunna påverka samhället mot en mer positiv riktning genom deras solidariska sätt att vara. Vi tycker oss ändå se en slags trend av trötthet i samhället över individualismen, kanske en längtan efter det genuina, det kollektivistiska. Det finns en trötthet över alla intryck och valmöjligheter. Oavsett hur det kommer att se ut i framtiden så känner vi oss trygga med att dessa ungdomar är en del av vår framtid.

Samtidigt som vi tror på gruppen så oroas vi över den bild som samhället konstruerat av begreppet emo. Denna negativa bild kan göra att ungdomar söker sig till de destruktiva mönster som framställs vilket kan bidra till att de fastnar i ett utanförskap, i en kultur med självskadebeteenden. Detta kanske redan finns idag i vårt samhälle men det är inget som vi har mött i våra kontakter med ungdomarna. Våra ungdomar har snarare ingivit hopp för framtiden genom sin glädje och kärlek. De verkar oerhört intelligenta och har tankar om livet som gör att man känner en glädje och vördnad över att fått se en liten glimt av deras liv.

Att de möts av sådant förakt av andra grupper i samhället gör oss förtvivlade. Att de blir hatade bara genom att finnas. Att deras existens provocerar så djupt vill vi trycka på genom att dra paralleller till jude förföljningen. En stark grupp som hotar ordningen, normen och det förväntade genom normsamhällets konstruktioner. Det kanske är en hård parallell men vi tycker oss se likheter då det handlar om samma kraftfullhet. Intelligenta och varma människor som inte passar in i "normen" på grund utav avundsjuka? Vi tror att föraktet även handlar om detta, mobben känner sig i ett underläge gentemot dessa smarta och klipska ungdomar som de inte kan hantera på annat sätt än att konstatera att de är "freaks". Denna "förföljning" av emoundommar är fruktansvärd och måste uppmärksammas. Vi hoppas att vår uppsats kan bidra med mer förståelse för ungdomarna men det räcker inte. Det är ett allvarligt strukturellt problem som vi inte kan fortsätta att blunda inför. Det är ju inte bara våra ungdomar som blir förföljda och utsatta för förtryck i vårt samhälle utan flera grupper. Vi socialarbetare har ett stort ansvar i vår makt att kunna påverka ungdomarnas liv. Vi tror på mer mobiliserande arbete, empowerment och coachning för att hjälpa och lyfta upp våra ungdomar. Vi måste ge våra ungdomar en större plats i samhället.

Vi har lärt oss att det är väldigt lätt att kategorisera andra, att vi själva hade ett stort behov av att dela in de ungdomar som vi mötte i fack för att kunna benämna vad de var. Vi är medvetna

om att människor idag har ett större behov av att kategorisera på grund utav det individualistiska samhället. Att vi gör det för att vi inte förstår eller är främmande inför det nya som vi möter, för att kunna veta vad de tillhör eller för att själva förstå, eftersom vi inte tillhör det. Behovet av att kategorisera har fått oss att fundera över vad det innebär när vi använder oss utav det i vår framtida roll som socialarbetare. Hur farligt och fel det kan bli att stoppa in andra människor i på förhand "givna/konstruerade" fack? Fack som är fyllda av fördomar om hur just denne människas beteende är. Vi måste istället fokusera på det enskilda mötet och den enskilde individens verklighet och berättelse utan att dela in i kategorier som vi fantiserat ihop med hjälp av föreställningar.

Vi hoppas på att denna uppsats kan bidra med en större tolerans och förståelse för ungdomar och deras identitetsarbete. Vår önskan redan i inledningsfasen av arbetet har varit att försöka ge våra läsare en version av en sanning, en tolkning. Ingen absolut sanning om hur ungdomskulturen är eller har för egenskaper etc. Det vi kommit fram till är en tolkning av de unga människors berättelser som vi har mött. Detta arbete har utvecklat oss oerhört, ungdomarna har lärt oss många viktiga saker om livet och vi kommer alltid att minnas dessa unga med värme i våra hjärtan.

Vi vill också kunna bidra med en större förståelse kring begreppet emo. Att ingenting är svart eller vitt, utan att ett ord kan rymma många olika perspektiv. Vår första upptäckt är att begreppet blivit ett samlingsord som folk använder för att benämna människor som klär sig alternativt eller annorlunda normen. För det andra så är begreppet laddat med negativitet. Emo har blivit ett skällsord, bilden av emo som samhället konstruerat är mörk och negativ som innehåller egenskaper som självskadebeteenden, en grupp av udda människor, freaks etc. Man kan helt krasst säga att ungdomar som tillhör de alternativa blivit stämplade av samhället som en grupp "freaks" som mår dåligt och skär sig. Det viktiga i vår upptäckt är att bilden inte stämmer överens med den verklighet vi mött. De alternativa ungdomarna vill därför inte bli förknippade med emobegreppet och både vi och dem hoppas att samhället snart vaknar upp och visar den rätta bilden av dessa ungdomars liv. Vi är övertygade om att denna grupp inte skiljer sig från andra i fråga om att må dåligt eller destruktivitet. Vi hoppas att den kraft som vi sett hos våra ungdomar och de normer de har inom gruppen ska tas efter av andra ungdomsgrupper. Mera kulturell forskning om ungdomar tror vi är viktigt. Då ser man fenomen ur "rätt" glasögon, ungdomarnas. Det är det enda sättet för att kunna komma så nära en sanning som bara är möjligt.

9. Litteratur

- Bellander, Theres (2006): Solid nr: 17: Ringa ett telefonsamtal eller logga in på chatten?: *Ungdomars kommunikation i tal och skrift via nya traditionella medier*. Universitetsstryckeriet, Uppsala.
- Bjurström, Erling (2005): *Ungdomskultur [stil och smak]*. Erling Bjurström & Boréa Bokförlag.
- Burr, Vivien (2003): *Social constructionism*. London: Routledge
- Butler, Judith (2007) (svensk utgåva): *Genustrubbel - feminism och identitetens subversion*. Bokförlaget Diadalos AB. Översättning Suzanne Almqvist.
- Börjesson, Mats/Palmblad, Eva (2007): *Diskursanalys i praktiken*. Liber AB.
- Engelstad, Fredrik (2006): *Vad är makt?* Stockholm: Natur och kultur.
- Fangren, Katrine (2005): *Deltagande observationer*. 2005 Liber AB
- Fornäs Johan / Boëthius, Ulf / Forsman, Michael / Ganetz, Hillevi / Reimer Bo. (1994): *Ungdomskultur i Sverige FUS-rapport nr 6*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Smposion AB 1994.
- Freire, Paulo (1976): *Pedagogik för förtryckta*. Stockholm: Gummessons.
- Frykman Jonas (red) (2006) ”Om diskriminering” i Särbehandlad och kränkt – en rapport om sambanden mellan diskriminering och hälsa. Statens folkhälsoinstitut: Stockholm.
- Hallerstedt, Gunilla (red)(2006): *Diagnosens makt: om kunskap, pengar och lidande*. Bokförlaget Diadalos AB. Göteborg.
- Johansson, Thomas/Lalander, Philip (2002): *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Studentlitteratur, Lund
- Johansson, Thomas/Lalander, Philip (2003): *Sexualitetens omvandlingar. Politisk lesbiskhet, unga kristna och machokulturer*. Daidalos AB, MediaPrint Uddevalla AB.
- Johansson, Thomas/Sernhede, Ove/Trandman, Mats (red.)(1999): *Samtidskultur - karaoke, karnevaler och kulturella koder*. Bokforlaget Nya Doxa
- Kvale, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, Sam/Lilja, John/Mannheimer, Katarina (red)(2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Mathiesen, Thomas (1978) ”Den dolda disciplineringen –makt och motmakt” . Bokförlaget Korpen: Göteborg.

Sernhede, Ove. (1996): *Ungdomskulturen och de Andra sex essäer om ungdom, identitet och modernitet*. Diadalos AB Göteborg

Sernhede, Ove (2007): *Alienation is my nation: Hiphop och unga mäns utanförskap i det nya Sverige*. Ordfront förlag.

Skeggs, Beverley (2000): Att bli respektabel: *Konstruktioner av klass och kön*. Mediaprint Uddevalla AB. Daidalos AB.

Sundh, Kenneth/Turunen, Päivi (red)(1992): *Social mobilisering: om samhällsarbete i Sverige*. Stockholm: Publica: Allmänna förlaget.

Svenning, Conny (2003): *Metodboken*: [samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling: klassiska och nya metoder i informationssamhället: källkritik på Internet]. Eslöv: Lorent.

Svensson Kerstin (2007): *Normer och normalitet i socialt arbete*. Studentlitteratur.

Thurén, Torsten (1996): *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Runa Förlag

Widerberg, Karin (2002): *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Österberg, Dag (1991): *"Sociologins nyckelbegrepp och deras ursprung"*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Internet:

www.emocore.se 9 mars kl. 14:00, samt 16 mars kl. 13:49

<http://svtplay.se/t/102881/popcirkus>

www.flashback.info 15 mars kl. 17:35

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Emo>

www.codex.vr.se Vetenskapsrådet

Rapporter, artiklar och lagtext:

Göteborgs Posten; 15 mars 2009. *Utsatt grupp samlas på emotrappan i Nordstan*.

Lagen om förbud mot diskriminering (2003:307), Sveriges Rikes Lag 2006.

NAD (Nordiska nämnden för alkohol och drogforskning) (1986): *Ungdomskulturer och uppsökande verksamhet: rapport från ett nordiskt forskarseminarium i Fredensborg; Danmark 1985*. Helsingfors. NAD.

SOU 2006:79 *Integrationens svarta bok. Agenda för jämlikhet och social sammanhållning.*
Integrations- och jämställdhetsdepartementet 2006

SOU 2005:41 *Bortom Vi och Dom - Teoretiska reflektioner om makt, integration och
strukturell diskriminering.* Integrations- och jämställdhetsdepartementet 2005

Sverige mot rasism - http://www.sverigemotrasism.nu/templates/svNormal_3267.asp 21 maj -
07

Ungdomsstyrelsens skrifter (2007:6): *Ung idag 2007 - En beskrivning av ungdomars villkor.*
Lenanders Grafiska AB.

Who is emo?; kartläggning av de ungdomar som regelbundet vistas kring den så kallade
”Emotrappan” i Nordstan, Göteborg av: Christian Skogholm och Gilak Javaherinasab
Fältgruppen city, Social resursförvaltning.